48ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1005 Կ. ՊՕԼԻՍ ՈՒՐԲԱԹ 1/14 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 3.04 5 ՇԱՊԱՆ 1322 — 1 ԹՐՇՈՒՆԸ ԷՎԷԼ 1320

Journal Arménien
MANZOUMÉ-I-EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte,
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ԱՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Գլխաւոր Փոստատուն, 38

Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ եւ չեն տրուիր։

Մանզումէի Էֆքեար

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افكار
ارمنجه بوی وسیاسی غزه‌در
صاحب امتیازی : اوهانس فرید
اداره خانه‌سی : جاده‌جادهٔ باب عالی نومره‌سی ۳۸

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	Յարեկան	Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար	80 ղր.	50 ղր.
Գաւառներու համար	108 »	60 »
Ղրկուելիքներու համար	25 ֆր.	13 ֆր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 ղրուշ.
Մեծ անգամ ունցող յայտարարութեանց համար յատուկ պայմաններ.

10 ՓԱՐԱ — ՊԱՅԿԵՐԱԶԱՐԴ "ՄԱՆԶՈՒՄԷ„ ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ՎԱՂՆ ԻՍԿ

ՊԻՏԻ ՍԿՍԻՆՔ ՀՐԱՏԱՐԱԿԵԼ

ԲԱՐԻԶԵԱՆ ՄԵԾԱՀՈՉԱԿ ՎԷՊԸ

ՌՕՔԱՆՊՕԼԸ

զոր առաջին օրէն իսկ կարդացողներ պիտի հաստատեն Բարիզի ընթերցողներուն ճաշակը, որոնք ՌՕՔԱՆՊՕԼԻ աւարտելէն ու այդ դիւցազնին մահէն ետք, հեղինակին՝ Բոնսոն Տիւ Թէրայլի դիմեցին և թախանձանօք ստիպեցին որ շարունակէ ՌՕՔԱՆՊՕԼԸ որուն ամբողջ ընթերցողները ակնդէտ կ'սպասէին։

Անհաւասիկ ասանկ վէպ մըն է զոր վաղուան թիւով իսկ պիտի ներկայացընենք հանրութեան, քանի որ

ԵՐԿՈՒ ՕՐՕՐՈՑ ՆԵՐԸ

երկու երեք օրէն կ'աւարտի։

Այս առթիւ աւելորդ չենք նկատեր յայտարարել թէ, ԴԱՆԻԷԼ ՓՈՂՈՅԻ ՈՃԻՐԸ թերթօն ալ աւարտելու վրայ է։

ՕՐՈՒԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

Անցեալ շաբթու, հոկտեմբեր 7ին (Ը. Ե.), ճիշդ քառորդ դար մը եղաւ, յորմէհետէ Սւստրեւգերման Զինակցութիւնը խանձարուրքի մէջ դրբուեցաւ։ Զինակցութեան պայմանագրութիւնը 1879 հոկտեմբեր 7ի թուականը կը կրէ։ Բայց զինակցութիւնը ա՛յն պահուն չէր որ լոյս աշխարհ եկաւ. այդ պարագան պատահեցաւ ինը տարի ետքը, 1888ի փետրվարի օրերուն. բայց ծննդեան 25րդ տարեդարձը անցեալ ուրբաթ (հոկտեմբեր 7) օր էր, և չահեկանութենէ զուրկ չէ քանի մը վերյիշումներ ընել հոս ա՛յն օրերուն մասին, երբ Պիզմարք և Անտրաշի Վիեննայի Օթել Եմբէրիալի մէջ քով քովի նստած կ'որոճային պայմաններն ու յօդուածները այն պատմական Զինակցութեան, որ Կեդր. Եւրոպայի քաղաքականութեան առանցքը պիտի ըլլար՝ ահա արդէն 25 տարիէ ի վեր։ Պերլինի և Վիեննայի թերթերը այս տարեդարձին առթիւ մանրամասնութիւններով և անէջքոտներով լեցուն են։ Պիզմարք Վիեննայի երկրորդ Վեհաժողով մը կ'անուանէր այդ օրերը, երբ ինք Անտրաշիի հետ նոր քաղաքականութեան մը հիմունքը դնել կ'աշխատէր, թէեւ առաջին Վեհաժողովին ներկայ էին Նաթալէոնեան թուականին եւրոպական Վեհապետները, և 1879ին երկու կեդրոնական Տէրութեանց առաջին Նախարարները միայն սարքած էին այն մեծ Խորհուրդը, որ հիմը պիտի ըլլար ապա Աւստրեւգերմանեւիտալեան Երրակայ Զինակցութեան, և որուն բնական հետեւանքը եղաւ Ֆրանքֆուրտոս Զինակցութիւնը։

Ա՛լ հիմա տարակոյս չէ մնացած թէ Սւստրեւգերման Զինակցութիւնը, որուն Յոբէլեանին վրայ կը խօսինք այսօր, ուղղակի հակակշիռ մը ծառայելու կոչուած էր Ֆրանքֆուրտոս հաւանական զինակցութեան մը։ Պիզմարքի պայծառ քաղաքական միտքը գուշակած էր թէ Հիւսիսային Կայսրութիւնը Գերմանիոյ սահմաններուն վրայէն իր դաշնակից ձեռքը պիտի տարածէր Սլեզուա-Լոռէնի հին տէրերուն։ Անհանգիստ եղաւ այս ապագայ հնարաւորութեան վրայ, և Գերմանիոյ ճակատագիրը զօրացնելու համար դիմեց իր սիրելի բարեկամ Անտրաշի կոմսին, այսինքն Ռուսիոյ միւս սահմանակից Տէրութեան՝ Սւստրիոյ արտաքին գործոց Նախարարին։ Ասիկա իսկոյն պատրաստակամութիւն յայտնեց, մանաւանդ թէ Ռուսիոյ և Ֆրանսայի հաւանական դաշնակցութեան դէմ Սւստրեւգերման զինակցութեան մը առաջին բառը ինքը արտասանեց։ Եւ որպէս զի գործը յաջողի, Անտրաշի իսկոյն ետ առաւ առողջական պատճառներով իր տուած հրաժարականը, և դարձեալ պաշտօնին գլուխն անցաւ պատմական այս մեծ ու ազդեցիկ քաղաքականութեան յաջողութիւնը երաշխաւորելու համար։ Առաջին խորհրդակցութիւնները կայթայնի մէջ եղան, և քիչ յետոյ Պիզմարք Վիեննա գնաց, գործը հոն եփելու համար։

Երեք օրեր բաւական եղան խորհրդակցութեան ամփոփ ձեւը գտնելու նպատակաւ։ 1879 սեպտեմբեր 21էն մինչեւ 24 գիշեր ցորեկ անընդհատ իրարու մօտ էին։ Օթել Եմբէրիալի քանի մը սենեակները վարձուած էին այս առթիւ, որովհետեւ Պիզմարք փափաք յայտնած էր Անտրաշիի պաշտօնատունէն դուրս մասնաւոր անպաշտօն տեղ մը հաւաքուելու։ Նոյն Օթէլին մէջ էր Պիզմարքի ընտանիքը — Երկաթեայ վարչապետին ընկերացած էին իր կինը, և որդին՝ Վիլհէլմ Պիզմարք։ Օթէլին հրապարակին առջեւ, մօտակայ փողոցին անկիւնը, հեւտաքրքիր երու խուռն բազմութիւն մը հաւաքուած էր այն օրերուն, որոնք «Վիեննայի Պիզմարքեան Օրեր»ը կոչուած են, ամէն ոք կ'ուզէր Գերման Վարչապետին երեսը տեսնել անգամ մը։ Մեծ էին ցանկութիւնը և հրապոյրը, բայց դժբաղդաբար շատ քիչ գոհացում գտան։ Գիւղացնցութենէ յատկապէս դարձած էին Վիեննացի Տիկինները և ՃԷՖԷՐԼՄԷՆները, Վարչապետը տեսնելու համար, և այս զբօսաշրջիկները բնականաբար երկար ժամերով կը սպասէին Օթէլին առջեւ։ Ասեղ ձգելու տեղ չկար այն թաղամասերուն մէջ ուր ընդհանրապէս կ'երթար Պիզմարք, բայց յաճախ յուսախաբ կ'ըլլային դիմողները։ Եւ տոմսակավաճառները առաջին չահողները եղան Սւստրեւգերման Դաշնակցութենէն։ Պիզմարք կարելի եղածին չափ կը խուսափէր հետաքրքիրներէն։ Կը նախընտրէր գոց կառք նստիլ, և ոչ Օթէլին պաշտօնեաները և ոչ ալ հոն գտնուած ուղեւորները չէին գիտեր անոր ո՛ւր երթալը։ Ընդհանրապէս դուրս կ'ելնէր ոչ թէ Օթէլին աւագ դուռնէն, այլ կողմնակի փոքր դուռնէ մը, և հետաքրքիրներուն փափաքը խաբելու համար, յաճախ դուռ կը փոխէր։ Այս կերպով 1879ին Վիեննացիք չատ քիչ տեսան Պիզմարքը, և առիթ չունեցան առարկայ ընելու զոյն այն ոգեւորեալ և խանդավառ ընդունելութեանց, զորս վարչապետը տեսաւ իր միւս այցելութիւններուն ժամանակ։ Օթել Եմբէրիալի մէջ տակաւին կը գտնուին այն սենեակները ուր առնօրք ընակեցաւ Պիզմարք իշխան։ Վարչապետին աշխատութիւն սենեակը, որուն մէջ կնքուեցաւ Դաշնակցութիւնը, մեծամեծ փոփոխութիւններ կրած է, արդէն ընդարձակ սենեակ մը չէր, բայց երկու փոքր մասերու ալ բաժնուած էր։

Մարդ գրեթէ չէր գիտեր թէ ի՛նչ նպատակի համար այդ դաղտնի խորհրդակցութիւնները կ'ըլլային Պիզմարքի և Անտրաշիի միջեւ։ Նոյն Օթէլը բնակող սրամիտ Վիեննուհի մը, ազնուական դասակարգէն պակառելի Տիկին մը յաջողեցաւ հետեւեալ պարագաներուն մէջ քիչ մը բան կռահել Պիզմարքեան գաղտնիքէն։— Պիզմարք յաճախ կը խօսակցէր այդ Տիկնոջ հետ պանդոկին մէջ։ Առաւօտ մը երբ Պիզմարք իշխան՝ Տիկնոջ որպիսութիւնը հարցուց ըստ սովորութեան, սրամիտ Վիեննուհին պատասխանեց.— «Շատ աղէկ չեմ, Վեհապատիւ Տէ՛ր...Գաղափար իսկ չունին թէ հետաքրքիր կին մը ո՛րչափ կը նեղուի, որ Պիզմարքի ընկերութեան մէջ գտնուելու պատիւը ունենալով հանդերձ, չի համարձակիր հարցնել անոր թէ ի՞նչ ընելու եկած է Վիեննայի մէջ...»։ —«Չեմ ուզեր որ նեղուիք, Տիկին... պատասխանեց իշխանը, և Վիեննա ճամբորդութեանս նպատակին վրայ պիտի խօսիմ Ձեզի։ Ես Վիեննա եկած եմ, Անտրաշի բարեկամս օգնութեամբ մագնիսական ասեղ մը գտնելու, որ կարենայ իրեն քաշել և պահել խաղաղութեան բոլոր տարրերը։» —«Բայց մագնիսական ասեղը դէպի հիւսիս չի՞ նայիր», վրայ բերաւ Տիկինը։— «Ճիշդ այդպէս» պատասխանեց իսկոյն իշխանը, «արդէն ամբողջ պատմութեան առանցքը ատոր վրայ կը դառնայ։»

Ահա այս պատմական հանդամանքներուն մէջ էր որ Պիզմարք ու Անտրաշի կաղմակերպեցին խաղաղիկ դաշնակցութիւնը Ֆրանքֆուրտոս ապագայ Զինակցութեան դէմ, և Եւրոպա ինքնաբերաբար գտաւ իր հաւասարակշռութիւնը, և անով դարձեալ մերձեցում առաջ պիտի դար վերջերը Իտալիոյ և Ֆրանսայի, Անգլիոյ և Ֆրանսայի միջեւ։ Բայց ինչ որ կը չեղտէ Պիզմարքի բուն նկարագրին վրայ ամենուն կողմէ չընուած կարծիքը, սա՛ է թէ դերման հռչակաւոր Վարչապետը Անտաշիի հետ Վիեննայի մէջ տեսակ մը հակառուս կուսակցութիւն կազմելէ վերջ, կամ կազմելու միջոցին իսկ, Ռուսիոյ հետ ալ բարի դրացութեան պայմանագրութիւն մը կը կնքէր, և գերման արտաքին աշխարհավարութեան խարիսխը կը ձեւացնէր ա՛ն սկզբունքին վրայ թէ Գերմանիա պէտք է միշտ հաշտ երթայ իր արեւելեան հզօր դրացիին հետ։ 1879էն ետքը շարունակուեցաւ անխոտոր նո՛յն քաղաքականութիւնը, միայն թէ Գերմանիա իր նորատաց դիրքին ու աշխարհածաւալ քաղաքականութեան հետեւանքով պարտաւոր էր հակակշիռ մը դնել՝ տեսակ մը պատուար քաշելու համար Ռուս Կայսրութեան և Ֆրանսայի զինակցութեան դէմ, և այդ հակակշիռը հիանալի դիւրութեամբ դտաւ նախ Աւստրիոյ հետ խօսք մէկ ընելով, և յետոյ իրենց երկուքին խօսքին ալ խառնելով Իտալիան։

Քսանչինգ երկար տարիներու միջոցին Զինակցութիւնը երբեք չխախտեցաւ Աւստրիոյ և Գերմանիոյ միջեւ, և եթէ վերջը եկող երրորդ անդամը, Իտալիա, անակնկալ պարագաներու բերմամբ իր եղբայրակիցներէն բաժնուի իսկ, Աւստրեւգերման Զինակցութիւնը ինքնին կը բաւէ կեդր. Եւրոպայի հաւասարակշռութիւնը պահպանելու, քանի որ Անգլիա չէզոք է, և չէզոք կը մնայ յաւէտ ցամաքի գործերուն և կապակցութիւններուն մասին։

ԵՐ. Տ. ԱՆԴՐԷԱՍԵԱՆ

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ

Ինչպէս յայտնի է, Խասգիւղի Ներսէսեան վարժարանի վերաշինութեան առթիւ, մանչ տղաք փոխադրուած են Ս. Եղորդութեան նուիրուած անոյշ ու խի՛սա խանաւ աւանդատունը, երեսնին Մկրտութեան Աւազանին դարձուցած։ Մնողներէ մէկ քանին բին ինձ թէ իրենց տղաքը այդ պաճառով հիւանդացած ըլլալով, չեն ղրկեր դպրոց։ Իսկ աղջիկները տեղաւորուած են վերի, ու մանկապարտէզի սանիկներն ալ վերի ընդարձակ վերնատուններուն մէջ, որուն չորս կողմէն չորս հովերը պիտի փչեն վաղը միւս օր, անօգուտ դարձնելով կրակարան ու վառարան։

Խնամութեան ու ցուրտի անտեղութիւններէն վերջ, միւս անպատեհութիւնն ալ ա՛յն է որ, այն տէրերը որոնք սովորութիւն ունին առտուները, գօրթի չգացած, եկեղեցի հանդիպելով մամ մը վառելու, սրանեղութեամբ կը լսեն այն աղմկալի վազվզուքներն ու պոռտուքները որոնք տեղի կ'ունենան իրենց գլխուն վրայ գտնուող վերնատուն-մանկապարտէզին մէջ։

Կը լսենք թէ Դալֆաեանի սրբուհիներուն Որբանոց փոխադրուելէն վերջն ալ տղաքը պիտի մնան դեռ եկեղեցիին մէջ, քանի որ Ճէզայիրլեանց բնակարանը նորոգութեանց պէտք ունի։ Բայց ինչ պիտի ըլլայ այն տղոց վիճակը մօտալուտ ձմրան, երբ ձիւնն ու փոթն իրենց սատկութիւնը զգայնեն տակաւ։ Թաղ. Մորհուրդը եթէ յարմար տուն մը չգտաւ, գոնէ յի՛ կրնար պէտք եղած դիմումներն ընելով քիչ մը նորոգել տալ այս ձմեռ հոն պատսպարելու համար աշակերտները, մինչև վարժարանին վերաշինութեան ամբողջանալը, որ քանի մը ամիսէն ըլլալիք բան չէ հարկաւ։

Խասգիւղ Մ. Լ.

Մ. ԽՄԲ. — Կը հաւատան թէ այս կարգադրութիւնը առժամեայ է և Թաղ. Մորհուրդը, աղջիկները Դալֆաեան Որբանոց փոխադրելով հանդերձ, տղոց համար ալ տուն մը վարձելու հետամուտ է։ Հակառակ պարագային անխուսափելի է տղոց առողջութեան վնասուիլը, ատանկ խոնաւ և ցուրտ տեղի մը մէջ։

ԱՐՏԱՔԻՆ

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

«Նայէ Ֆրայէ Բրեսէ»ի Հոկտեմբեր 11ի խմբագրականէն

Բուրբաթքին յարձակղակնի կը սկսի՛... ։ Ինչ որ մենք երէկի թիւով կացութեան ուսումնասիրութեան առթիւ իրրեւ ենթադրութիւն միայն կրցանք մէջ բերել, այսօր հրատարակուած զինուորական հրամանագրով մը հաստատութիւն կը գտնէ։ Բուրբաթքինի հրամանագիրը ուղղուած է բանակին հրամատարներէն սկսեալ մինչեւ սոսկական զինուորները, որոնց բընակելիք ընթացքը կը գծէ յայտնապէս։ Նթէ այս կարեւոր զինուորական վաւերագրին ոճը զինուորներուն վստահութիւնը արծարծելու իրրեւ պատրաստ միայն նըկատէ —ինչպէս որ պատերազմներու մէջ յաճախ գործածուած միջոց մըն է, զինուորներուն յաղթութեան խանդը վառելու համար—իր բովանդակութիւնը սակայն կը ծառայէ պարզելու արդի պատերազմական կացութիւնը։ Կը հաստատէ թէ Ռուս Բանակը վերջապէս իր հակառակորդին վրայ թուական առաւելութիւն ստացած է, և ցոյց կուտայ Ռուսերուն որոշումը՝ մինչեւ հիմա իրենց հետեւած կրաւորական պաշտպանողականէն յարձակողականի սկսելու։ Կարեւոր, և հետեւութիւններով լեցուն որոշում մը, որ այս Պատերազմին նշանակալից դարձուածքներէն մին կը կազմէ։

Հիմա կը դառնանք կուգանք նորէն ա՛յն ժամանակին, երբ Բուրբաթքին իր պատերազմական յատակագծին հիմը ձեւացուցած էր— յարձակողականը։ Մէկ ամիս առաջ ռուս վերին հրամատարը իր Բանակին ակարութեան գիտակցութիւնը ունենալով՝ պարտաւորուած կը տեսնէր զինքը ճարտնական յարձակումէն խուսափիլ, և Լիաօեանկէն Մուքջէն նահանջել։ Այս բանին հարկադրուած կը զգար ինքզինքը, թէեւ իր տրամադրութեան տակ ունէր ընդարձակ ճակատի մը վրայ ամրացած վայրեր, և գեա մըն ալ իրրեւ արգելք թշնամիին յառաջացման, և եթէ առիթէն լաւ կերպով օգտուէր, իր Բանակին թիւը կրնար բազմապատկուիլ այս տեսակ ամրութիւններու շնորհիւ։ Ի բաց թողլով ռազմագիտական փաստերը, իր բանակին թուական սարսռութեան պատճառաւ էր որ Բուրբաթքին խուսափեցաւ վճռական կռիւ մը մղելէ։ Անկէց ի վեր չորս-հինգ շաբաթներ անցան, որոնց միջոցին ռուս բանակը Թայցէի բոլոր կռիւներուն ժամանակ իր կրած կորուստները դարմանելով հանդերձ, թուական առաւելութիւն մըն ալ ձեռք ձգած ըլլալու է, որ ո՛չ միայն մինչեւ հիմակուան տարբերութիւնը կը հաւասարակշռէ, այլ թուական առաւելութիւն մըն ալ կ'երաշխաւորվ անոր, յարձակողականի սկսելու սարսռեան խրախուսելով զայն։

Անցեալ օր հաշիւ մը ներկայացուցինք մէկ ամսուան միջոցին գործողութեանց վայրը հասած զինուորներուն մասին, և սա՛ եզրակացութեան եկանք որ, եթէ Լինէվիչի գունդն ալ Վլասիվոսթոքէն Մուքջէնի ռազմավայրը կանչուած ըլլար, ռուս վերին հրամատարը հիմա իր տրամադրութեան տակ կ'ունենար 35,000 հոգի աւելի քան իր հակառակորդը, Լիաօեանկի առջեւ ռուսական կորուստներն ալ հաշուելով հանդերձ։ Այս հաշիւը հիմնուած էր սա՛ենթադրութեան վրայ թէ ամէն օր երկաթուղիով հազար հոգի կ'երթային և այն տեղ միայն արժէք մը կ'ունենար այս հաշիւը, եթէ իրօք Լինէվիչի բանակը Բուրբաթքինի Բանակին միացած ըլլար, կամ ճիշդ ժամանակին կարենար հասնիլ գործողութեանց վայրը Բուրբքիի ետեւը անցնելու համար, երբ ասիկա գեղէն անցնէր և ռուսական ձախակողմը պաշարելու իր հռչակաւոր ծրագիրը ի գործ դնէր։ Ռուսական ճշմարիտ յարձակողականը, և որուն բնական հետեւանքը եղաւ Ֆրանքֆուրտոս Զինակցութիւնը։

Ա՛լ հիմա տարակոյս չէ մնացած թէ Սւստրեւգերման Զինակցութիւնը, որուն Յոբէլեանին վրայ կը խօսինք այսօր, ուղղակի հակակշիռ մը ծառայելու կոչուած էր Ֆրանքֆուրտոս հաւանական զինակցութեան մը։ Պիզմարք կարելի եղածին չափ կը խուսափէր հետաքրքիրներէն։ Կը նախընտրէր գոց կառք նստիլ, և ոչ Օթէլին պաշտօնեաները և ոչ ալ հոն գտնուած ուղեւորները չէին գիտեր անոր ո՛ւր երթալը։ Ընդհանրապէս դուրս կ'ելնէր ոչ թէ Օթէլին աւագ դուռնէն, այլ կողմնակի փոքր դուռնէ մը, և հետաքրքիրներուն փափաքը խաբելու համար, յաճախ դուռ կը փոխէր։ Այս կերպով 1879ին Վիեննացիք չատ քիչ տեսան Պիզմարքը, և առիթ չունեցան առարկայ ընելու զոյն այն ոգեւորեալ և խանդավառ ընդունելութեանց, զորս վարչապետը տեսաւ իր միւս այցելութիւններուն ժամանակ։ Օթել Եմբէրիալի մէջ տակաւին կը գտնուին այն սենեակները ուր առնօրք ընակեցաւ Պիզմարք իշխան։ Վարչապետին աշխատութիւն սենեակը, որուն մէջ կնքուեցաւ Դաշնակցութիւնը, մեծամեծ փոփոխութիւններ կրած է, արդէն ընդարձակ սենեակ մը չէր, բայց երկու փոքր մասերու ալ բաժնուած էր։

Մարդ գրեթէ չէր գիտեր թէ ի՛նչ նպատակի համար այդ դաղտնի խորհրդակցութիւնները կ'ըլլային Պիզմարքի և Անտրաշիի միջեւ։ Նոյն Օթէլը բնակող սրամիտ Վիեննուհի մը, ազնուական դասակարգէն պակառելի Տիկին մը յաջողեցաւ հետեւեալ պարագաներուն մէջ քիչ մը բան կռահել Պիզմարքեան գաղտնիքէն։— Պիզմարք յաճախ կը խօսակցէր այդ Տիկնոջ հետ պանդոկին մէջ։ Առաւօտ մը երբ Պիզմարք իշխան՝ Տիկնոջ որպիսութիւնը հարցուց ըստ սովորութեան, սրամիտ Վիեննուհին պատասխանեց.— «Շատ աղէկ չեմ, Վեհապատիւ Տէ՛ր...Գաղափար իսկ չունին թէ հետաքրքիր կին մը ո՛րչափ կը նեղուի, որ Պիզմարքի ընկերութեան մէջ գտնուելու պատիւը ունենալով հանդերձ, չի համարձակիր հարցնել անոր թէ ի՞նչ ընելու եկած է Վիեննայի մէջ...»։ —«Չեմ ուզեր որ նեղուիք, Տիկին... պատասխանեց իշխանը, և Վիեննա ճամբորդութեանս նպատակին վրայ պիտի խօսիմ Ձեզի։ Ես Վիեննա եկած եմ, Անտրաշի բարեկամս օգնութեամբ մագնիսական ասեղ մը գտնելու, որ կարենայ իրեն քաշել և պահել խաղաղութեան բոլոր տարրերը։» —«Բայց մագնիսական ասեղը դէպի հիւսիս չի՞ նայիր», վրայ բերաւ Տիկինը։— «Ճիշդ այդպէս» պատասխանեց իսկոյն իշխանը, «արդէն ամբողջ պատմութեան առանցքը ատոր վրայ կը դառնայ։»

Ահա այս պատմական հանդամանքներուն մէջ էր որ Պիզմարք ու Անտրաշի կաղմակերպեցին խաղաղիկ դաշնակցութիւնը Ֆրանքֆուրտոս ապագայ Զինակցութեան դէմ, և Եւրոպա ինքնաբերաբար գտաւ իր հաւասարակշռութիւնը, և անով դարձեալ մերձեցում առաջ պիտի դար վերջերը Իտալիոյ և Ֆրանսայի, Անգլիոյ և Ֆրանսայի միջեւ։ Բայց ինչ որ կը չեղտէ Պիզմարքի բուն նկարագրին վրայ ամենուն կողմէ չընուած կարծիքը, սա՛ է թէ դերման հռչակաւոր Վարչապետը Անտաշիի հետ Վիեննայի մէջ տեսակ մը հակառուս կուսակցութիւն կազմելէ վերջ, կամ կազմելու միջոցին իսկ, Ռուսիոյ հետ ալ բարի դրացութեան պայմանագրութիւն մը կը կնքէր, և գերման արտաքին աշխարհավարութեան խարիսխը կը ձեւացնէր ա՛ն սկզբունքին վրայ թէ Գերմանիա պէտք է միշտ հաշտ երթայ իր արեւելեան հզօր դրացիին հետ։ 1879էն ետքը շարունակուեցաւ անխոտոր նո՛յն քաղաքականութիւնը, միայն թէ Գերմանիա իր նորատաց դիրքին ու աշխարհածաւալ քաղաքականութեան հետեւանքով պարտաւոր էր հակակշիռ մը դնել՝ տեսակ մը պատուար քաշելու համար Ռուս Կայսրութեան և Ֆրանսայի զինակցութեան դէմ, և այդ հակակշիռը հիանալի դիւրութեամբ դտաւ նախ Աւստրիոյ հետ խօսք մէկ ընելով, և յետոյ իրենց երկուքին խօսքին ալ խառնելով Իտալիան։

Քսանչինգ երկար տարիներու միջոցին Զինակցութիւնը երբեք չխախտեցաւ Աւստրիոյ և Գերմանիոյ միջեւ, և եթէ վերջը եկող երրորդ անդամը, Իտալիա, անակնկալ պարագաներու բերմամբ իր եղբայրակիցներէն բաժնուի իսկ, Աւստրեւգերման Զինակցութիւնը ինքնին կը բաւէ կեդր. Եւրոպայի հաւասարակշռութիւնը պահպանելու, քանի որ Անգլիա չէզոք է, և չէզոք կը մնայ յաւէտ ցամաքի գործերուն և կապակցութիւններուն մասին։

ԵՐ. Տ. ԱՆԴՐԷԱՍԵԱՆ

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ

Ինչպէս յայտնի է, Խասգիւղի Ներսէսեան վարժարանի վերաշինութեան առթիւ, մանչ տղաք փոխադրուած են Ս. Եղորդութեան նուիրուած անոյշ ու խի՛սա խանաւ աւանդատունը, երեսնին Մկրտութեան Աւազանին դարձուցած։ Մնողներէ մէկ քանին ըսին ինձ թէ իրենց տղաքը այդ պաճառով հիւանդացած ըլլալով, չեն ղրկեր դպրոց։ Իսկ աղջիկները տեղաւորուած են վերի, ու մանկապարտէզի սանիկներն ալ վերի ընդարձակ վերնատուններուն մէջ, որուն չորս կողմէն չորս հովերը պիտի փչեն վաղը միւս օր, անօգուտ դարձնելով կրակարան ու վառարան։

Խնամութեան ու ցուրտի անտեղութիւններէն վերջ, միւս անպատեհութիւնն ալ ա՛ն է որ, այն տէրերը որոնք սովորութիւն ունին առտուները, գօրթի չգացած, եկեղեցի հանդիպելով մամ մը վառելու, սրանեղութեամբ կը լսեն այն աղմկալի վազվզուքներն ու պոռտուքները որոնք տեղի կ'ունենան իրենց գլխուն վրայ գտնուող վերնատուն-մանկապարտէզին մէջ։

Կը լսենք թէ Դալֆաեանի սրբուհիներուն Որբանոց փոխադրուելէն վերջն ալ տղաքը պիտի մնան դեռ եկեղեցիին մէջ, քանի որ Ճէզայիրլեանց բնակարանը նորոգութեանց պէտք ունի։ Բայց ինչ պիտի ըլլայ այն տղոց վիճակը մօտալուտ ձմրան, երբ ձիւնն ու փոթն իրենց սատկութիւնը զգայնեն տակաւ։ Թաղ. Մորհուրդը եթէ յարմար տուն մը չգտաւ, գոնէ յի՛ կրնար պէտք եղած դիմումներն ընելով քիչ մը նորոգել տալ այս ձմեռ հոն պատսպարելու համար աշակերտները, մինչև վարժարանին վերաշինութեան ամբողջանալը, որ քանի մը ամիսէն ըլլալիք բան չէ հարկաւ։

Խասգիւղ Մ. Լ.

Մ. ԽՄԲ. — Կը հաւատան թէ այս կարգադրութիւնը առժամեայ է և Թաղ. Մորհուրդը, աղջիկները Դալֆաեան Որբանոց փոխադրելով հանդերձ, տղոց համար ալ տուն մը վարձելու հետամուտ է։ Հակառակ պարագային անխուսափելի է տղոց առողջութեան վնասուիլը, ատանկ խոնաւ և ցուրտ տեղի մը մէջ։

ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹՈՐԹՕՆԸ 186

ՔԱՍԿԷՍ

ԱՍԿԻՆԵՐՈՒ ՃԱՄԲՈՒՆ

ՎԻՊ

ՅԵՂԱՒԱՆ-ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

Ը

Գ. Բօլայի Կ. Պօլիս ժամանելը անակնկալ ուրախութիւն պատճառեց Էլէնի։ Այս նենգամիտ կինը Ամէլիէն և Պարգեւեաններէն ու Ադամեաններէն ծանը վրէժ մը լուծելու համար իր Բօլաներուն գրած նամակին անօրինակ ազդեցութիւնը տեսնելով, վերջին ծայր քաջալերուած էր ու կը կարծէր որ Գ. Բօլան կատարելապէս իր տրամադրութեան տակ պիտի առնէ մայրաքաղաքիս մէջ։ Եւ սակայն հաշիւին մէկ մասին մէջ կը սխալէր։ Գ. Բօլա մինակ անգամ մը տեսակցած էր հեռը, Պարգեւեաններուն հասցէն սորվելու համար, և անկէ ետք օ՛չ զինքը փնտռած էր և ոչ ալ իր գտնութիւնովը զբաղած։

Նախկին դատարակուհին չէր կրնար նշանակութիւն տալ Ամէլիի հօր այս անակնկալ ընթացքին և շարունակ զայն կը հետապնդէր հասկնալու համար թէ փոթորիկը ե՞րբ պիտի պոռթի հօր ու աղջկան միջեւ։

Մէկ քանի օր հեռուէ հեռու հետամուտ եղաւ։ առանց որոշ բան մը հասկնալ կարողանալու։ Գ. Բօլա թուրքաւին անձնատուր եղած ըլլալ կը թուէր։ Պարգեւեաններուն, և Ամէլիի հանդէպ ցոյց տուած ընթացքը սպառնական ու թշնամական ըլլալէ չատ հեռու էր։ Այս պարագան կամաց կամաց կը յուսահատեցնէր Էլէնին որ գտնէ Կայծակեանները ձեռքէ չփախցնելու խորամանկութեամբ, իր ծանօթներէն Հայ պատանի մը երկրոր մը գրել տուաւ այցաքարտի մը վրայ Կայծակեանի հասցէին ու իր յատուկ գործակալներուն ձեռքով ղրկեց զայն Կռէկուատի հօրը։

Այս նամակով, դատարակուհին իրիկուան իր մօտ կը հրաւիրէր Կայծակեանը, անոր բացատրութիւն տալու համար Իզմիր ղրկած նամակին նկատմամբ։

Այս կիսաչխարհիկ կինը, որ նախապէս քիթէն բռնած էր Կայծակեանի, զայն դիւրաւ օրօրելու համար, ամէն հրապուրիչ երեւոյթներ տուած էր նամակին։ Զայն բուրմնաւէտած էր անուշաբոյր հոտով մը և քարտին ճակատը դրոշմած էր փոքրիկ սիրտ մը։ Կայծակեան որ կնանքին մէջ կնոջական համակրանքի մը առարկայ եղած չէր, իգութիւն և հեշտանք բուրող կնոջական այս այցաքարտը առնելուն պէս, տարօրինակ յուզումի մը ենթարկուեցաւ ու պատկառոտ դողով մը զայն քանի մը անգամ կարդալէ ետք ճամբու դրաւ նամակաբերը, խոստանալով ուրիշ մի՛ջոցով ղրկել պատասխանը։

Կռէկուատի արժանաւոր հայրը այցաքարտը ստանալէ ետք, մոռցած էր այլևս վաճառատունը, առուտուրը և շարունակ Էլէնի վրայ կը խորհէր։ Երեւակայութեանը առջեւ իրանը, հրապուրիչ ու մոգիչ աչքերը, սիրուն խօսակցութիւնը ու մանաւանդ քնքուշ ձեռները, որոնք եղեմային կեանքի մը կը փոխադրէին զինքը։ Շարունակ այցաքարտը կը հոտուտար, որմէ կ'զգար նոյն այն հոտը որով մինոլորտը բուրմնաւէտած էր գեղանի հիւրը, առաջին անգամ վաճառատուն այցելած պահուն։

Իզմիր ղրկուած նամակը օ՛չ այնչափ կը շահագրգռէր Կայծակեանը այն պահուն որչափ Էլէնին՝ զոր կիներուն ամենէն գեղեցիկը, սիրունը և հրապուրիչը կը դատուէր։

Առաջին անգամ անոր իրենց այցելած իրիկունը չէր կրցած ինքզինքը փոխադարձ այցելութեան երթալ գեղանի Հելլենուհիին։ Կրէկուատ գիտէր իշխադրին մանրամասնութիւնը և կրնար զինքը հետապնդելով Էլէնիի տան մէջ գտնել ու խայտառակութիւն մը հանել։ Հիմա սակայն երբ քանի մը օրեր անցած էին և Կրէկուատ գուցէ մտացած ալ էր Էլէնին, առիթը ներկայացած կը սեպէր վայելելու անոր ընկերակցութիւնը իր իսկ բնակարանին մէջ։ Ուստի իրիկուան հարկեցուցիչ պարագայ մը պատճառաբանելով, կանուխկէն մեկնեցաւ վաճառատունէն և իր հետքը կորսնցնելու համար մանուածապատ ճամբաներէ անցնելով հասաւ Էլէնիի բնակարանը, ուրկէ գաղտագողի ներս սպրդեցաւ։

Դատարակուհին արդէն կը նախատեսէր այս պարագան։ Ուստի տարիքն անցած այս խենէշին լաւագոյն կերպով քիթէն բռնելու խորամանկութեամբ իր ամբողջ խարդաւանքները ճարտարօրէն նիւթած էր։ Skfolդի ցայգազեստ մը հագած էր նորբ ու վարդագոյն շղարշէ մը, որուն բարակ ծակոտիքներէն դուրս կը ժայթքէին մարմնէն գեղեցիկը, սիրունը և հրապուրիչը կը դատուէր։

Առաջին անգամ անոր իրենց այցելած իրիկունը չէր կրցած ինքզինքը փոխադարձ այցելութեան երթալ գեղանի Հելլենուհիին։ Կրէկուատ գիտէր իշխադրին մանրամ

զականի մը գլխաւոր պայմանը այս ենթադրութեան առաւելութենէն միայն կախում ունի — որովհետեւ ա՛յն ատեն միայն թուական առաւելութիւն կ'ունենայ, քանի որ Ռուսիայէն զբաղուած օրական 1000 զինուորները Լիաօեանկի կորուստներուն թերին միայն լրացուցին։ Արդէն ճաքանական յարձակողականի հաւանական պարագային առթիւ քննելիք սա՛ խնդիրը թէ ամբացած վայրերու դէմ յարձակումի մը համար ի՞նչ դժուարութիւններ կան, և թուական ի՞նչ հսկայ առաւելութիւն պէտք է, խնդիրը քանի մը հազարի վրայ չէ միայն։ Եւ Ճաքոնցիներուն կողմը 50,000 հոգի թուական առաւելութիւն մը ենթադրելով հանդերձ ա՛ս եզրակացութեան հասանք թէ ռուսական հզոր դիրքերը քակելու և Ռուսները փախցնելու համար այդ առաւելութիւնը մեծ բան մը չէ բնաւ։ Հիմա նո՛յն բանը ռուսական յարձակողականին համար ալ կարելի է ըսել, քանի որ Ճաքոնցիք ամիսէ մը ի վեր ամրացուցած դիրքերու մէջ կը գրաւնուին։ Իրաւ է որ թուական առաւելութիւնը յարձակողականի մը համար գրգիռ մըն է, բայց — լաւագոյն հրամասարութենէ մը վերջ — խնդիրը ա՛յն է որ այդ առաւելութիւնը չատ մեծ ըլլալու է։

Եկած լուրերուն նայելով, ռուսական յառաջխաղացումը Հոկտ. 5ին սկսեր է և անկէց ի վեր ալ կը շարունակուի։ Եթէ այս լուրերը ստոյգ ըլլային, Հոկտ. 6ին պէտք էր մեծ չփումը, կռիւը տեղի ունենար երկու Բանակներուն գլխաւոր գունդերուն միջև, որովհետեւ ասոնք իրարմէ մինչեւ մէկ օրուան ճամբայ հեռի էին։ Մինչեւ հիմա մեր գիտցած այրուձիական բախումներէն և զինուորական հետազօտիչ ջոկատներու չփումէն պէտք չէ ենթադրել թէ ռուս ստուար գունդեր արդէն իսկ Հունհոյի հարաւային կողմը անցած ըլլան, կոխելով Ճաքոնցիներուն պահակ գունդերուն գօտին։ Իրողութիւնը անո՛ր համար աւելի անհաւատալի կը դառնայ, որովհետեւ նոյն լուրերը կ'ըսեն նաև թէ Ճաքոնցիք Թայցէի հիւսիսային կողմը իրենց դիրքերը լքեր են, և 30 քիլոմէթր ետ քաշուեր են, այնպէս որ այս հոչուով հիմակ անոնք Աշանչանի առջեւ ըլլալու էին։ Օեամա այդ կերպով գլխիվայր չինար նահանջին մէջ։ Ընդհակառակն հաւանական է որ անիկա հիմա կը գտնուի Թայցէի հիւսիսային կողմի ամրացած վայրին մէջ, Եանթայ—Լիուչուցիա գծին վրայ։ Այն վայրերուն ընութենէն կախում ունի ճակատամարտի մը մղուիլը հոն, որովհետեւ ապխարհացոյց քարտէսին վրայ նայելով կարելի չէ դատապարտել այս մասին։ Սա՛ միայն կարելի է ըսել թէ այդ գծին վրայ ալ ռուսական դիրքին ճակատը դէպի հարաւ ըլլալով, կացութիւնը Ռուսներուն համար նպաստաւոր չէ ճակատամարտի մը։ Ասոնք սակայն ենթադրութիւններ են, որոնք թերեւս իրականին մէջ արժէք չունենան։ Բայց սա՛ կէտը ստոյգ է թէ Օեամա Թայցէի հիւսիսային ափունքը չի պարպեր մինչեւ որ ռազմագիտաբէն չպարտաւորուի, թէեւ հարաւային կողմը պաշտպանողական ճակատի մը համար աւելի նպաստաւոր է հիւսիսին դէմ։

Երբ Քուրոքաթքին ճաքոնական բանակին դէմ իր յարձակումով Բորթ Արթուրը ազատելու նպատակին հասնիլ կ'ուզէ, պարտաւոր է Ճաքոնական բանակը քշել Լիաօեանկ—Հայչէնկ—Բորթ Արթուր գիծէն, այսինքն Ճաքոնական ձախ թեւին դէմ շարժումը ուղղել և ընկճել զայն։ Բայց Հունհոյի և Թայցէի միջեւ նոյն իսկ կրնայ պատահիլ որ Ռուս Բանակը աղէաքի մը ենթարկուի. անոգին թուական առաւելութիւն մը պէտք է, կը կրկնենք, եթէ Քուրոքաթքին կ'ուզէ իր ծրագիրը ի գլուխ հանել։

ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

ՔՈՒՐՕԲԱԹՔԻՆԻ ՕՐԱԿԱՐԳԸ

ՅԱՐՁԱԿՄԱՆ ԴԺՈՒԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ԲՈՐԹ ԱՐԹՈՒՐԷՆ ՈՒՂՂԱԿԻ ԼՈՒՐԵՐ

ՃԱԲՈՆԻ ԴԵՍՊԱՆՆԵՐՈՒՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ՏՐԱԿՈՄԻՐՈՎԻ ՈՂՋԵՐԹԻ ՀԱՌԸ

(Վիեննայի վերջին թղթաբերով առնուած Եւրոպական թերթերեն։ Դեպքերը պատմուած իրենց կանոնաւորութեամբ եւ ճարտնգպաբար։)

Հետեւեալը ամբողջ պատէնն է զօրավար Քուրոքաթքինի հրամանագրին, Մուքտէնի իր բանակին ուղղուած, հոկտեմբեր 2 թուով։—

«Եօթը ամիսն աւելի առաջ Թշնամին խարդախութեամբ մեր վրայ ինկաւ Բորթ Արթուրի մէջ Պատերազմը դեռ չյայտարարուած։ Անկէց ի վեր ռուս զինուորները ծովէն ու ցամաքէն չատ մը դիւցազնութիւններ կատարեցին, որոնցմով արդարապէս կրնայ պարծիլ հայրենիքը։ Այսու հանդերձ, թշնամին ա՛յ միայն չընկճուեցաւ, այլ իր նախայարձակ յաւակնութեամբ կը շարունակէ յաղթութիւն երազել։ Մանչուրիական Բանակին զինուորները, անընդհատ խրախուսական ոգով, մինչեւ ցարդ թուականօրէն զօրաւոր չէին պարտելու համար Ճաքոնական Բանակը։ Շատ ժամանակ պէտք է բոլոր դժուարութիւններուն յաղթելու, և գործն Բանակը զօրացնելու ա՛յն ատիճան որ կարող ըլլայ կատարեալ յաջողութեամբ ի գլուխ հանելու իրեն վրայ դրուած դժուարին այլ պատուաւոր գործը։ Այս պատճառաւ է որ, հակառակ Թաչիչօի, Լիան-Տիան-Շանի և Լիաօեանկի մէջ Ճաքոնական կրկնակի յարձակումներուն յաջախ ետ մղուելուն, յարմար չդատեցի այս յաջողութիւններէն օգտուիլ, և յառաջխաղաց շարժումը սկսիլ, և հետեւաբար հրաման տուի նահանջելու։

«Ձեր դիւցազնաբար պայտպանած դիրքերը Թաղուցիք թշնամին մեռեալներուն դէզերով ծածկուած։ Թշնամին չվհատեցուց ձեզ, այլ Լիաօեանկի հնգօրեայ ճակատամարտէն վերջ նոր կռիւի մը համար լիովին պատրաստուած, նախապէս ամրացած նոր դիրքերու վրայ քաշուեցաք։ Ամէն յառաջացած և գլխաւոր դիրքերը յաջողաբար պաշտպանելէ վերջ Մուքտէն քաշուեցաք խիստ դժուարին պայմաններու տակ։ Զօրավար Քուրոքաթի Բանակին կողմէ յարձակում կրելով, քալեցիք գրեթէ անանցանելի ճահիճներուն մէջէն, ամբողջ ցերեկը կռուելով, և գիշերն ալ թնդանօթները ու սայլերը ձեր ձեռքերով տիղմին մէջէն քաշելով, և Մուքտէն դարձաք առանց լքանելու ամենապարզ թնդանօթ մը իսկ, գերի մը կամ վիրաւոր, և իրեղէններու կառախումբն ալ բոլորովին անվթար։

«Ցաւօք սրտի հրամայեցի նահանջը, բայց անսասան վստահութեամբ թէ նահանջը անհրաժեշտ էր կատարեալ և վճռական յաղթութիւն մը շահելու համար թշնամիին վրայ՝ երբ ժամանակը գայ։ Ճաքոնի հետ մեր կռուին համար կայսրը բաւականաչափ զօրք յատկացուցած է յաղթութիւնը ապահովելու համար մեզի։ 10000 վերստ հեռաւորութեան մը վրայ այս զօրքերը փոխադրելու բոլոր դժուարութիւնները կը յաղթահարուին անձնազոհութեան ոգիով մը, և անուսամ կորովով ու ճարտարութեամբ զոր զինուորական ուսէ կարգի վերաբերող բոլոր Ռուսք ցոյց կուտան, որոնց յանձնուած է այս գործը, որ դժուարութեան մասին նըման չունի պատերազմներու պատմութեան մէջ։ Եօթը ամիսներու ընթացքին մէջ հարիւր հազարաւոր մարդիկ, տասը հազարաւոր ձիեր ու սայլեր, և միլիոնաւոր փութ մթերք ու պարէն անընդհատ եկան Մանչուրիա երկաթուղիով Եւրոպական Ռուսիայէն և Սիպերիայէն։ Եթէ գտնուած զօրագունդերը անբաւական համարուին, նոր զօրքեր պիտի հասնին, որովհետեւ անողոք կերպով պէտք է կատարուի կայսեր անողոք բաղձանքը թէ պէտք է յաղթենք թշնամիին։

«Մինչեւ հիմա թշնամին գործողութեանց միջոցաւ իր ստուար ուժերուն վստահեցաւ, և իր Բանակները յարդարելով մեզ պաշարելու նպատակաւ, իր ուզածին պէս ընտրեց մեր վրայ յարձակելու ժամանակը։ Բայց հիմա եկած է ժամանակը երթալ թշնամիին դէմ ելնելու, որուն կարօտը կը քաշէր մեր ամբողջ Բանակը, և ժամանակը եկած է մեզի համար՝ պարտաւորելու թշնամին որ կատարէ մեր կամքը։ որովհետեւ Մանչուրիոյ Բանակին զօրութիւնները ըստ բաւականին ստուար են յաջողաց շարժումը սկսելու։

«Սակայն և այնպէս, միշտ և անդադար միտքերնիդ բերէք թէ յաղթութիւնը պիտի տանիք մեր զօրաւոր և քաջախիզախ թշնամիին վրայ։ Բայ ի թուական զօրութենէն, Բանակին ամէն մեծ ու փոքր կարգերուն մէջ հաստատուն կամք պէտք է յաղթութիւնը շահելու, ի՛նչ ալ ըլլան այդ նպատակին համար հարկ եղած զոհողութիւնները։ Միտքերնիդ բերէք թէ յաղթութիւնը օ՛րքան կարեւոր է Ռուսիոյ, և ամէն բանէ վեր յիշեցէ՛ք որ յաղթութիւնը օ՛րքան կարեւոր է մեզի, նոյնքան ալ պէտք է արագօրէն ձեռք բերել զայն, փրկելու համար Բորթ Արթուրի մեր եղբայրները որոնք եօթը ամիսէ ի վեր իրենց խնամքին յանձնուած բերդաքաղաքին պաշտպանութեան գործին մէջ կը յարատեւեն։

«Մեր Բանակը, Զարին և համօրէն Ռուսիոյ հետ իր միութեամբը հզօր, դիւցազնութեան մեծ գործեր կատարած է մեր բոլոր պատերազմներուն մէջ հայրենիքին համար և արժանաւոր համբաւ մը չանած է բոլոր Տէրութեանց մէջ։ Ամէն ժամ մտածեցէ՛ք թէ հարկ է պաշտպանել Ռուսիոյ արժանապատուութիւնը և իրաւունքները Ծ. Արեւելքի մէջ, որ ձեզի յանձնուած է կայսեր փափաքով։ Մտածեցէ՛ք ամէն ժամ թէ ձեզի վստահացուած է ամբողջ Ռուս Բանակին պատուոյն ուանուան պաշտպանութիւնը։

«Ռուսական երկրին մեծահռչակ Պետը, Համօրէն Ռուսաստանեայց հետ կ'աղօթէ ձեզի համար և կ'օրհնէ ձեզ ձեր դիւցազնութիւններուն համար։ Այս աղօթքով զօրացած, և մեզի վիճակած գործին կարեւորութեան գիտակցութեամբ տոգորուած, աներկիւղ օ՛ն յառաջ, անյողդողդ հաստատամտութեամբ մինչեւ վերջը մեր պարտքը կատարելու առանց մեր կեանքերուն խնայելու։ Աստուծոյ կամքը մեր ամենուս հետ թող ըլլայ։»

*** Զօրավար Տրակոմիրով ընկերակցութեամբ Ռուսանով զօրավարին Պալաչօվքայի կայարանը երեւցաւ, ուր կառախումբ պիտի նստէին Մինքքի և Վօլչինիոյ զօրագունդերը Ծ. Արեւելք երթալու համար։ Հանդիպումը չատ սրտաշարժ եղաւ։ Զինուորները յուզուած էին և կ'արտասուէին, և աչքերնին անկած էին պատկառելի զօրավարին վրայ, որ ինք ալ չէր կրնար զսպել իր արցունքը։ Վերջապէս զօրավարը հրաման տուաւ որ զօրագունդերը քիչ մը աւելի մօտ գան իրեն, որոնք իր շուրջը չրջանակ մը կազմեցին։ Զօրավարը, խիստ յուզուած, ըսաւ.—

«Եղբայրնե՛ր, — Ձիրար մի՛ մտնենք։ Ցիլեցէ՛ք որ ձեր ընկերները փրկելու համար մեռնելով, դուք բարի գործ մը կատարած կ'ըլլաք։ Խնայեցէք ձեր վիճակուածները. մի՛ վատնէք զանոնք։ Պարապ տեղը կրակ մի՛ ընէք։ Ուշադրութիւն։ Դարձեալ կ'ըսեմ, խնայեցէ՛ք ձեր փամփուշտները, խնայեցէ՛ք, խնայեցէ՛ք։ Եթէ ադէկ ընէք կրակը, թշնամիին 20 զօրագունդերը պիտի չկրնան յաղթել ձեզի։ Դո՛ւք ալ, սպաներ, խնայեցէ՛ք ձեր պահեստները։ Անոնք ձեր փամփուշտներն են։

«Եղբայրնե՛ր, ես մարդած եմ ձեր հայրերը, և հիմակ ալ կը խօսիմ ձեզի։ Երբոր ռազմական կարգով յարձակիք, խստիմ մի՛ կազմէք, ա՛նքան մօտ մի՛ գաք իրարու։ Կարգերնիդ իրարմէ ցանցառ պահեցէ՛ք։ Աներկիւղ յառաջ քալեցէ՛ք։ Ըսէ՛ք, «Ահա վրադ կը քալեմ կոր, թշնամի՛։» Սպաներ, ուշադրութիւն ըրէ՛ք, չատ հեռուէն կրակ ընելու հրաման մի՛ տաք ձեր մարդոց։ Անխելքութիւն է, և փամփուշտի անօգուտ վատնում։ Գիշերային յարձակումներու ատեն մի՛ պոռաք։ Ամէն բան կը յաջողի լռութեան մէջ։ Թող թշնամին պոռայ կանչէ, բայց դուք — սուին իմեռին խուժեցէ՛ք խնայեցէ՛ք ձեր փամփուշտները, նայեցէ՛ք ձեր պահեստները։ Գիշերը մեռելական լռութիւն պահեցէ՛ք։ Հարրան ռուսական մեծաշուք բառ մըն է, բայց յիմարութիւն է պէտք չեղած տեղը պոռալ զայն։ Ասանկ պարագաներ ունեցած ենք։ Ողջոյններս տուէ՛ք Բեռոլիոյ և կեթմիրի մարդիկներուն։ Աստուած յաջողութիւն պարգեւէ՛ ձեզի մեր տուիչներուն միջոցաւ։ Եղբայրնե՛ր, ուժգին զարկէ՛ք։ Ցիլեցէ՛ք։»

*** Ռուս թերթերը ոգեւորեալ շեշտերով կ'ողջունեն Քուրոքաթքինի Օրակարգը, իր բանակին ուղղուած։ Նովոյէ Վրեմիա զայն կը նմանցնէ արեւու ճառագայթի մը, որ ամպերը կը փարատէ, և տիզնուն ազատ շունչ առնել կուտայ։ Զմեռնային եղանակին մէջ, կ'ըսեն, Ռուսք շատ լաւ կը յարմարին յարձակողականի։ Ռուս թերթը կ'ըսէ թէ մօտալուտ յաղթութիւնը, շատ մը ռուսական արիւնի գնով պիտի գնուի։ Նովոսթի կ'ըսէ թէ ա՛լ անցած է նահանջի ժամանակը, և կ'ողջունէ այժմէն Բորթ Արթուրի ազատման բարեբաստիկ օրը։

*** Ամերիկացի զինուորական քննադատները չեն գիտեր թէ ի՞նչ մտքով պէտք է առնել Քուրոքաթքինի Ցայտարարութիւնը։ Անհաւատալի կը գտնեն որ ռուս զօրավարը Լիաօեանկէն ի վեր բաւականաչափ օգնական գունդեր ստացած ըլլայ՝ հզօր թշնամիին դէմ յարձակողականի նման վտանգաւոր գործողութեան մը ձեռնարկելու համար, որ տակաւին թուով նոր զօրք ստացած է, և ամուր դիրքերու առաւելութիւնն ալ ունի։ Ուստի Ամերիկայի մէջ այդ Ցայտարարութիւնը օդով լեցուն պարապ գնդակ մը կը նկատեն, կամ Բեթերսպուրկի ազդեցութեան տակ քաղաքական հնարք մը։ Կը հարցնեն թէ Ռուսք ի՞նչպէս պիտի հաղթակին դէպ հարաւ յառաջխաղալ, առանց իրենց փճացումին վրայ խորհելու։ Ռաչինկիքնի ճաքոնական դեսպանը հեգնական ժպիտով ընդունեց այդ յայտարարութեան լուրը։

*** Լոնտոնի ճաքոնական դեսպանն ալ Բորթ Արթուրի մասին նպատակաւոր ռուս լուրերը հերքեց, յայտարարելով թէ ա՛յն ատիճան անկարելի համարած է գանոնք որ մինչեւ իսկ Թոքիօ հեռագրելու ձանձրոյթը յանձնառած չէ։ Ամբողջ ճաքոնական զօրագունդի մը օգը ելնելու ռուսական զբոյցին դառնալով, դեսպան կոմս Հաեաչի յայտարարեց թէ այդպիսի աղէքի մը հաւատալու համար պէտք է ենթադրել որ երկու քառակուսի մղոնէ աւելի տեղ (?) պէտք է ռուսք ականներ դրած ըլլան։ «Լաւ պատճառներ ունիմ հաւատալու թէ, ըսաւ, քանի մը օրէն Բորթ Արթուրի ռուս նաւատորմին մնացեալ մասը նաւահանգիստէն դուրս պիտի ելնէ, և ասիկա բնականաբար կը նշանակէ թէ վախճանը մօտ է։»

*** Ռուսաբէյնական նաւային Ընկերութեան քննիչ Վէրպլումսքի մամուլնայով մը Բորթ Արթուրէն յայտնեցաւ փախչիլ։ Ասիկա կը յայտարարէ թէ Ճաքոնցիք երբեք չեն կրնար յուսալ Բորթ Արթուրի տէր ըլլալ անօթի ձգելով զայն, որովհետեւ պարէնները խիստ առատ են, և մամուլնաները միշտ պարէն կը տանին։ Բորթ Արթուրի մէջ 96 կիներ միայն մնացած են, ամէնքն ալ կարմիր Խաչի Ընկերութեան վերաբերեալ։ Երեք պանդոկ դեռ բաց են, Բորթ Արթուրի պահակազօրաց թիւը 23,000 է, ասոնցմէ զատ ալ կան 16,000 ծովային զինուոր։

*** Թոքիոյէ հեռաւեալ լուրերը կը հաղորդեն Սքանisարի։ — Ճաքոնցիք բարձր դիրք մը գրաւեցին, ուրկէց ամէն ժամանակէ աւելի լաւ կրնան ռմբակոծել Բորթ Արթուրի նաւահանգիստը դանուած ռուս մարտանաւերը։ Անձնատուր եղողներուն թիւը երթալով կ'աւելնայ։ Մարդիկը ճաքոնական բանակաւորներուն կը մատնեն ձեր բանակաւորներուն կը մատնեն ձեր մակ դրոյի տեղ թաչիկնակ պարզելով, և աղաղակելով Քօզան, ճաքոներէն բառ մը, որ կը նշանակէ «անձնատուր կ'ըլլա՛մ։» Այս բառին իմաստը սորված են բոլոր ռուս պահակազօրքերը։ Ճաքոնի կեդրոնական Սպայակոյսը երկոյն տեղեկագիր մը հրատարակեց որ կը պարունակէ Լիաօթունկ թերակղզիին մէջ մղուած բոլոր գործողութիւնները՝ սկսեալ Մայիս 26էն, Նանշանի յաղթութեան թուականը, մինչեւ Յուլիսի վերջ, երբ ճաքոնցիք երկուքուկէս մղոն մօտեցան Բորթ Արթուրի, Թուչէնկցէ մինչեւ Թաքուչան երկարող գիծ մը գրաւելով, և Ռուսերը բերդաքաղաքին ներսը քշելով։ Տեղեկագիրը կը յիշատակէ թէ Ռուսք ո՛րպիսի յամառութեամբ կռուեցան ամբողջ թերակղզիին մէն մի ոտնաչափ հողին վրայ, յաճախ անյաղող փորձեր ըրին, յուսահատական կողմնակի յարձակումներ ըրին, Ճաքոնցիներուն յառաջխաղացութեան անդիմադրելի հոսանքը կասեցնելու նպատակաւ։ Ճաքոնցիք պարտաւորուած էին գրաւել յաջորդաբար պաշտպանութեան զօրաւոր գիծեր, ամէնէն սոսկալին ըլլալով այն գիծը, որ Անցուլինկի ճամբով կը տարածուէր մինչեւ Թարէյշան։ Այս ամբողջ գիծը մնայուն հեղեղատներով ծածկուած էր, գանավէժ բարձունքներով և դժուարամատոյց հեղեղատներով լեցուած։ Բորթ Արթուրի դրեթէ բոլոր պահակազօրքերը 60 թնդանօթներով կը պաշտպանէին այդ գիծը, որ գրաւուեցաւ երեք օր տեւող մղեցին կռիւ մը վերջ, Յուլիս 26էն 28, գիշերային յարձակումներով։ Ճաքոնցիք ասարեցին երկու պաշարման թնդանօթ, երեք արագահարուած եւ երեք խորտնկեց։

*** Բորթ Արթուրէն Բեթերսպուրկ գացող Տօլիցքի անուն զինուորական ճարտարագէտ մը կը յայտարարէ թէ պաշարեալները համոզուած են որ Քուրոքաթքին քիչ ատենէն պիտի ազատէ զիրենք։ Կը պատմէ թէ Ճաքոնցիք իրենց հիմակուան ունեցածներէն տասնապատիկ թօրփիլանաւ ալ ունենան՝ չեն կրնար արգիլել ահագին թուով չինական մասնաւորներուն պարէն տանիլը Բորթ Արթուր։

*** Պալթիկի նաւատորմը օրհնելու համար Զարը և Զարուհին իրենց նորածին գահաժառանգն ալ մէկտեղ Ռէվալ պիտի տանէին, բայց այս խորհուրդէն ետ կեցան, կասկածելով թէ մղեկը կը վախնայ իւրաքանչիւր մարտանաւի արձակած 101 թնդանօթի ղոյներէն։ Պալթիկի նաւատորմը ճամբայ ելած ատեն երկու մասի պիտի բաժնուի եղեր, խորհրդները Բարելուսոյ ճամբով Ծ. Արեւելք պիտի երթան, իսկ պզտիկները Աուէգի ջրանցքն պիտի անցնին։ Զարին քննութիւնը երկու ժամ տեւեց։

*** Ճաքոնցիք բուն Լիաօեանկի առջեւ և Եանթայի թանձրախիտ բլուրներուն վրայէն պիտի կռուին Ռուսերուն դէմ։ Ճաքոնական ներկայ անգործութիւնը անսովոր բան մը չէ, ասկէց առաջ անանք քաշուիլ ձեւացուցին նաեւ Բայչէուի շրջակայքէն, Վաֆանկուի ճակատամարտէն առաջ, նոյնը ըրաւ նաեւ Բուրօքի ամբողջ Մօթիէն կիրճին կռիւներուն մէջ։

*** Լոնտոնի և Բարիզի թերթերը հետեւեալ խորհրդածութիւնները կ'ընեն.—Ռուսական Բանակին յարձակողականին ժամանակը եկած է արդեօք։ Ռուս Բանակը բաւական զօրացած է արդեօք, և իր հակառակորդը ակարացած է, որ Քուրոքաթքին կարենայ մեծ ճակատամարտ մղել։ Օդնական զօրքեր միայն Ռուսերը չարին, այլ նաեւ Ճաքոնցք։ «Օ՛ն յառաջ» աղաղակը չի բաւեր միայն։ Քուրոքաթքինի յառաջխաղացման ծրագիրը չատ հին է, երբ տակաւին Ռուսիայէն ճամբայ չէր ելած, Մոսկուայի մէջ Ռուս Ազնուականութեան Մարշալ Թրուպեցքոյ իշխանին ողջերթի մաղթանքին պատասխանելով, ըսաւ զօրավարը։—«Պատերազմը չատ երկար պիտի աւեւ։ գործերնիս խիստ դժուար է։ բայց չնորհիւ Աստուծոյ պիտի յաղթենք։ Բայց համբերութիւն, համբերութիւն, համբերութիւն։»

ՍԵՐՊԻԱ ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ.—Հետեւեալ հեռագիրները փոխանակուեցան Զարին և Սերպիոյ Բէթէր թագաւորին միջեւ։—«Այս պահուս երբ Ձեր Վեհափառութեան և Ձեր ժողովուրդին միջեւ կապակցութիւնը նուիրագործուեցաւ օծումով, աղօթքս կը միացնեմ Ձեր Վեհափառութեան աղօթքին հետ։ Ամենակարողը իր բոլոր բարիքները պարգեւէ՝ Վեհապետին, որ սուրբ օծումը ընդունեց, և Սերպիոյ, որուն ճակատագիրը իրեն յանձնուեցաւ։»

Թագաւորը պատասխանեց.—«Սուրբ օծումին առթիւ Ձեր Վեհափառութեան ինծի ուղղած խօսքերէն զգածուելով, կը խնդրեմ որ բարեհաճիք ընդունիլ իմ՝ սրտագին չնորհակալութիւնս, և հաստատիքը թէ Սերպ ժողովուրդը և իր Թագաւորը այս հանդիսաւոր առթիւ երախտապարտ կը զգան զիրենք Ռուսիոյ և ռուս Կայսերական Ընտանիքին։»

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԱՌԱՏՍԿԱՅ ԵՒ ՀԱՅԿԱՅ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ՌԻՎԱԼ, 12 հոկտեմբեր. — Պալթիկի նաւատորմը այսօր Լիպաւ մեկնեցաւ։

ԼՈՆՏՈՆ. — Զիթուէ Ռիւթէրի հեռագիր մը կ'ըսէ թէ ռուսական ազբիւրէ տեղեկութեանց նայելով, ոչ մէկ կարեւոր ճակատամարտ տեղի ունեցած է Բորթ Արթուրի առջեւ, Ճաքոնցիներուն վերջին ընդհանուր յարձակումէն ի վեր։ Հոկտեմբեր 3ի գիշերը, Ճաքոնցիք զօրք հանեցին Դաշնէ ծոցին մէջ, ուսկից Ռուսերը թշնամիին թուական առաւելութեան պատճառաւ, պարտաւորուեցան նահանջել, բայց յաջորդ օրը Ճաքոնցիք ետ մղուեցան ռուսական թնդանօթներուն կրակով։

ԹՈՔԻՕ. — Միքատոյին յայտարարութիւնը (զոր երեկ յիշեցինք) ժողովուրդը համբերութեան և յարատեւութեան յորդորելէ ետքը արդի պատերազմի միջոցին, կը յարէ. «Մեր բանակն ուռնատորմը թշնամութեանց սկիզբէն ի վեր քաջութիւն և հաւատարմութիւն ցոյց տուին, մինչդեռ մեր պաշտօնատարները ու մեր ժողովուրդը ոյժ կուտային մեր դատին։ Ցարդ մեր դատը յաջողութեամբ պսակուեցաւ, բայց ամոր վերջնական վճիռը դեռ չատ հեռի ըլլալով, հարկ անհրաժեշտ է համբերատար մնալ մեր գործին չարունակութեան մէջ և ջանալ իրականացնել մեր ծրագիրը»։

ԲԵԹԵՐՍԳՈՒՐԿ.— Մուքտէնէ հոկտեմբեր 11 թուով կը հեռագրուի Պիրեսկիա Վեsսմսսքի.— Երէկ կէս օրէն առաջ, թնդանօթի բուռն ճակատամարտ մը սկսաւ բոլանդակ գծին վրայ։ Ճաքոնցիք կամաց կամաց կը նահանջէին դէպ ի հարաւ։ Կէս օրին ատենները, Ռուսերը սկսան յարձակում մը ընել հոծ խումբերով։ Ճաքոնցի արձակաղէնները չուռով ետ քաշեցին իրենց կողը, բայց յամառ դիմադրութիւն մը ըրին Եէնդայի մօտ։ Նոյնպէս, կեդրոնին կողմը, իրենց պաշտպանութիւնը կատաղի եղաւ։ Կռիւը այն ատեն միայն վերջացաւ երբ մութը կոխեց։ Թշնամիին յառաջապահ գունդերը ետ մղուեցան մինչեւ Եէնթայի հանքերը։ Թշնամիին ալ թեւը նահանջեց Եէնդայի հարաւակողմը, բայց իր ծայրագոյն ձախ թեւը դեռ կը պահէ իր դիրքերը։ Այս առտու ճակատամարտը վերսկսաւ։

ԹՈՔԻՕ. — Մարշալ Օեամա հեռաւեւալը կը տեղեկագրէ. — «Մեր աջ կողին վրայ, թշնամիին ոյժերը, հոկտեմբեր 3էն ի վեր, մեծ գործունէութիւն մը կը ցուցնեն։ Մէկ կիսաբաժին հետեւակազօրքէ և 2000 հեծելազօրքէ բաղկացած ռուս զօրախումբ մը՝ 2 թնդանօթներով՝ ամսոյս 9ին անցաւ Թայցէնօ գետը. Լիաօեանկի արեւելեան կողմը 40 մղոն հեռու, Սիհօեանի և Բէնսիքուի մէջեւ խզեց մեր հաղորդակցութիւնները, զոր սաստիկ մենք ապա յաջողեցանք վերահաստատել տասերկու ժամ տեւող ճակատամարտէ մը ետքը. և հետեւապէս մեր Բէնսիքուի զօրախումբը կրցաւ պահել իր բոլոր դիրքերը։ Այս պահուս ճակատամարտներ կը մղուին բոլանդակ ճակատին վրայ»

— Ռիւթէր կը ծանուցանէ թէ Եէնթայի մօտ ճակատամարտը որ երէկ օրն ի բուն տեւած էր այսօր վերսկսաւ։

Ճաքոնցիք գրաւեցին Ֆուրին և Ֆիկկիկկ չոգեներաւորը որոնք պատերազմական արգիլեալ նիւթեր կ'ուզէին մտցնել Բորթ Արթուր։

ՎԻԵՆՆԱ. — Բեգերսպուրկէ կը հեռագրուի Տեյլի Եքսբրէսի թէ Զարը չնորհալի հեռագիր մը ուղղեց Զօրքուրոքաթքինի, չեշտելով ճաքոնական բանակներուն վերջնապէս յաղթելու կարեւորութիւնը, և ի վերջոյ հրամայելով կռուիլ մինչեւ վերջին զինուորը։

—Ֆիրումէի Հուայդէէտ գործարանը 100 հատ թորփիլանաւի յանձնարարութիւն ստացաւ Ռուս Կառավարութենէն։ Պատերազմի միջոցին այս երկրորդ հրամանն է որ կ'ընդունի նոյն գործարանը։ Ճաքոնական կառավարութիւնն ալ նոյն գործարանին տուաւ թորփիլանաւերու այնպիսի մեծ յանձնարարութիւն մը, զոր հայթայթելու համար առ նուազն երկու տարի պէտք է։

ԲԵՐԼԻՆ.— Մուքտէնէ կը հեռագրուի թէ ռուս և ճաքոնական բանակներուն միջեւ թնդանօթի կռիւը չարունակուեցաւ Հոկտ. 10ին և 11ին, Բ. և Գ. օրերը։ Ճակատամարտի դաշտը Եէնդայի հիւսիսակողմը կը գտնուի։ Ռուսերուն նշանառութիւնը աւելի ճիշդ է քան թշնամիինը։ Ճաքոնցիք ստիպուեցան նահանջել դէպի հարաւ։ Ռուս բանակին աջ թեւն ու կեդրոնը յաջողեցան տիրել բոլանդակ երկաթուղիի գծին, Մուքտէնէ սկսեալ գրեթէ մինչեւ Եէնթայի կայարանը։ Ճաքոնական բանակին աջ թեւը կը նահանջէ դէպի Եէնդայի հարաւակողմը։

ԼՈՆՏՈՆ. — Ճաքոնական աջ թեւը յաջողած ըլլալով պահել իր դիրքերը ճակատամարտը կը չարունակուի, երկու բանակներուն համար ալ յոյժ մահացու կերպով։

ԲՐՈՒՆՇՎԱՏ.— Այն մարտանաւերն որոնք Պալթիկի նաւատորմին թիւը պիտի ամբողջացնեն, իրենց ապառաջինութիւնը ամբողջացուցած ըլլալով, հրաման ստացան ճամբան գտնուող նաւատորմին միանալու։ Զրահաւորներն արդէն մեկնեցան։

ԼՈՆՏՈՆ. — Մուքտէնէ քաշուած վերջին հեռագիրները կ'ըսեն թէ Հոկտ. 9ի կիրակիէն ի վեր Եէնդայի հիւսիսային կողմն սկսուած ճակատամարտը դեռ կը չարունակուի, որուն արդիւնքը չատ անորոշ է։ Սենդրլ Նիւզի Մանչուրիոյ թղթակիցը կը ծանուցանէ թէ ճաքոնական բանակը կասեցուցած է իր պաշարողական չարժումը, որուն նպատակն էր պաշարել ռուս բանակը։

ԲԱՐԻԶ.— Ճաքոնական բանակին բոլանդակ ճակատը կը մասնակցի Եէնդայի մօտ մղուած ճակատամարտին 25 վերսդ երկայն տարածութեան վրայ։ Ռուսական կորուստները չատ մեծ են։

ԲԵԹԵՐՍԳՈՒՐԿ.— Ծովակալ Ալեքսեվ Խարպին դարձաւ Մուքտէնէ, ուր երկարօրէն խորհրդակցեցաւ Զօրքուրոքաթքինի հետ։

ՄԵՐ ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐԸ

«ՊԻՏԱԿ» (Իզմիր).—Սառցանք ձեր նամակը։ Համակիր տոգերնուդ համար չնորհակալութիւն։ Կրնաք զրկել ձեր յօդուածները, զոր սիրով կը հրատարակենք։

ՄԵՆԻ. ԹՂԹԱԿԻՑ. (Այնթապ).— Տեղական թերթի մը մէջ Նազարի Այնթապու առաջնորդական խնդրոյ նկատմամբ գրածներուն ի պատասխան ձեր զրկած գրութիւնը սառցանք։ Նազարի գրածները այն ատիճան անհանգստութեամբ շաղախուած էին որոնց ճշմարտութենէ հեռու ըլլալը ակներեւ էր։ Այս առթիւ Այնթապցիներ, Հալէպցիներ և Փիլիսն սառցանք մէկ աւելի նամակներ որոնք բուռն կերպով կը բողոքեն Նազարի ամբողջ գրածներուն դէմ, զորս կը վերագրեն զուտ անձնական հակառակութիւնն։ Մենք վերոյիշեալ հրատարակեցինք այն նամակները, ինչպէս նաեւ ձեր ջախջախիչ պատասխանը, նկատելով որ այդպէս բացայայտ իրողութիւն մը պէտք չունի պաշտպանութեան, քանի որ Հալէպի, Այնթապի և Փիլիսի ամբողջ ժողովուրդը կ'գուրգուրայ իր Առաջնորդին վրայ։ Նազար և իր համախոհները աւելի օգտակար գործ մը ըրած կ'ըլլան եթէ փոխանակ Առաջնորդ Հոր դժուարութիւններ յարուցանելու, համախոհներուն շուրջ և օգնեն անոր կրթական եկեղեցական ձեռնարկներուն, քանի որ առայն, բնորոշենէն առաջ այնպիսի համակիր էին Տ. Կարապետ Ծ. Վրդ. և անոր կարողութիւններու ու արժանիքը կը գնահատէին։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ

ԿԻԼԻԿԻՈՅ ՇՆՈՐՀԱՎԱՐԻ ՀԱՅՐԱՊԵՏ

Տ. Տ. ՍԱՀԱԿ Ս.

ՊՕԼՍՈՅ ՄԷՋ

Ս. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԸ ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻՆ ՄԷՋ

Ն. Ս. Օծութիւն Կիլիկիոյ Ս. Կաթողիկոսը, կիրակի օր ժամը 2ին, Ազգ. Հիւանդանոց պիտի երթայ, և Ս. Փրկչեան մասրան մէջ եկեղեցական արարողութիւններուն ներկայ գտնուելով պիտի քարոզէ։

Սկեղեցական արարողութիւններէն վերջ Հիւանդանոցի Հոգաբարձութիւնը ճոխ սեղան մը պիտի սարքէ ի պատիւ Կիլիկիոյ Ս. Կաթողիկոսին։ Այս առթիւ Հիւանդանոցի պատ. Հոգաբարձութիւնը պատրաստութիւններ կը տեսնէ ալտանավայել կերպով ընդունելու համար Ն. Ս. Օծութիւնը։

*** Կիլիկիոյ Ս. Կաթողիկոս Տ. Տ. Սահակ Բ. Սրբազան երէց այցելեց Պատրիարքարան իր հետ ունենալով Հալէպ-Այնթապի առաջնորդ Տ. Կարապետ Ծ. վրդ. Տէր Կարապետեան, Տ. Վաղարշակ վրդ. Սրշակունի և Մանուկ սարկաւագ։ Ն. Ս. Օծութիւն սանդուխին գլխէն ընդունուեցաւ Ս. Պատրիարք Հօրմէն որոնք ողջագուրուեցան։ Ս. Կաթողիկոսը առաջնորդուեցաւ Ս. Պատրիարք հոր անձնական սենեակը ուր պահ մը Ն. Ս. Օծութիւն և Ս. Պատրիարք հայրը, առանձին տեսակցութիւն ունեցան Կիլիկիոյ թեմին եկեղ. և կրթ. խնդիրներուն մասին։

Պատուասիրութիւններէ և մեծարանքներէ յետոյ Ս. Պատրիարք Հայրը, Ն. Ս. Օծութիւնը առաջնորդեց նախ Կրօն. Ժողովոյ սրահը, դահլիճը և յարակից սենեակները, որոնց մասին տեղեկութիւններ տուաւ. ուրկէ վերջ անցան Պատրիարքարանի միւս բաժինը։

Ն. Ս. Օծութիւն նախ այցելեց արձանագրութեանց դիւանը, ուր Ս. Պատրիարք Հայրը ներկայացուց Մկրտիչ էֆ. Մելիքանը և միւս պաշտօնեաները։ «Հոս, ըսաւ, Ս. Պատրիարք Հայրը, միշտ կը գրէն և կ'արձանագրեն»։ Ն. Ս. Օծութիւն պատասխանելով Ս. Պատրիարք Հօր «Ես աղէկ եմ որ մէկ շարժական դիւան մը ունիմ՝ ան ալ հոս կը պատցնեմ.—քարտուղար Մանուկ սարկաւագը ակնարկելով— և մէկ մը ալ քօրիի տետրակ մը» ըսաւ։ Յետոյ Ս. Կաթողիկոսը օրհնեց զանոնք և ուղղուեցաւ անձնական քարտուղարութեան սենեակը. ուր Տ. Տիրայր և Տ. Ղեւոնդ վարդապետները Ս. Աջը համբուրեցին Ն. Ս. Օծութեան որ փոխադարձաբար օրհնեց զանոնք։

—Ա՛ռ ալ գործակատարութեան դիւանն է ըսաւ Ս. Պատրիարք Հայրը երբ դուրս եկան անձնական քարտուղարութեան դիւանէն, բայց հոս չեն գտնուիր, միշտ կը պատին։ Ն. Ս. Օծութիւն և Ս. Պատրիարք հայրը յետոյ ուղղուեցան վարչական դիւանը ուր Ս. Պատրիարք հայրը ներկայացուց Բարթող էֆ. Թելեանը և դիւանադպիրները։

— Բայց շատ անչուք է դիւանիդ Թելեան էֆ. ըսաւ Ն. Ս. Օծութիւն։

— Այո՛, Վեհաշնորհ Տէր, ճիշդ է, հոս լիւքս, պերճանք, չքեղութիւն չկայ, որովհետեւ հոս գործաւորի աշխատանոց է։

— Ա՛ռ ալ մեր թուրքերէն թղթակցութեանց դիւանն է, ըսաւ Ս. Պատրիարք Հայրը և քովնի դիւանը մտնելով, ներկայացուց դիւանապետ Կարապետ էֆ. Խաչատուրեանը և միւս դիւանադպիրները, որոնք Ս. Աջը համբուրեցին Ն. Ս. Օծութեան։ Յետոյ Ս. Կաթողիկոսը այցելեց Ուսումնական և Տնտեսական Խորհուրդներուն դիւանադպիրներուն սենեակը, որոնք եւս իրենց կարգին հաւբուրեցին Ն. Ս. Օծութեան Ս. Աջը, որ օրհնեց զանոնք։

Ս. Կաթողիկոսը և Ս. Պատրիարք Հայրը յետոյ վար իջան, իրենց հետեւորդներով և այցելեցին անցագրատան դիւանը։ Ս. Պատրիարք Հայրը հոս ալ ներկայացուց նոյն դիւանին պետ Սեպուհ էֆ. Բլատեանը և դիւանադպիրները։ — «Այս դիւանն է ըսաւ Ս. Պատրիարք Հայրը, որ գրամ կը չտի»։ Յետոյ անցան ելեւմտից դիւանը, ուր եւս Ս. Պատրիարք Հայրը ներկայացուց Մինրան էֆ. Զօպանեանը և արդակալ Խաչիկ էֆ. Մարգարեանը։ — «Սոնա՛ք ալ կը ծախսեն, ըսաւ Ս. Պատրիարք Հայրը» — «Բայց միշտ Ձեր Սրբազնութեան հրամանաւ» աւելցուց Զօպանեան էֆ. — «Իսկ դուն ի՛՛նչ կ'ընես, արկղակալ էֆ. ըսաւ Ն. Ս. Օծութիւն, արկղդ յուսամ լեցուն է, Ջանայ միշտ լեցուն պահել զայն...» աւելցուց կատակելով։ Այս առթիւ Խաչիկ էֆ. պատմեց թէ «ես կեանքս մասամբ մը Ս. Կաթողիկոսին կը պարտիմ, որովհետեւ ըսաւ, 1871ին, երբ դեռ Ն. Ս. Օծութիւն սարկաւագ էր և Պոլիս կը դտնուէր. օր մը մէկ քանի ընկերներով պտոյտի կ'երթայի Բերա. հանդիպեցայ սարկաւագին — Ն. Ս. Օծութեան — որ առաջարկեց փոխանակ Բերայի, Վոսփոր երթալ պտոյտի։ Ու այդ իրիկուն էր որ ըսաւ Խաչիկ էֆ., տեղի ունեցաւ Բերայի մեծ հրդեհը և եթէ երբեք Բերա երթայի, ո՛վ գիտէ թերեւս փողոցի մը մէջ անցած ատենս տուն մը փլէր վրաս»։ Այս անեկդոտը բաւական հաճոյքով ունկնդրուեցաւ, ուրկէ վերջ Ն. Ս. Օծութիւն և Ս. Պատրիարք Հայրը այցելեցին կեդր. համարակալին դիւանը։

Յետոյ Ս. Կաթողիկոսը և Ս. Պատրիարք Հայրը այցելութիւն տուին Փոխանորդ Սրբազանին որ մեծարանքներ մատոյց Ն. Ս. Օծութեան։

Կէս ժամուան պտոյտէ մը վերջ Ն. Ս. Օծութիւն իրեն եղած մեծարանքին համար շնորհակալութիւն յայտնելով Ս. Պատրիարք Հօր, մեկնեցաւ Սրուանդզէմատուն։

*** Ս. Կաթողիկոսին երէկ շնորհաւորական այցելութիւն տուին Գէորգ էֆ. Թորգոմեան, Ադէքսանդր էֆ. Փանոսեան (Ալիքսալ) և ուրիշ ծանօթ անձնաւորութիւններ, որոնց սիրալիր ընդունելութիւն մը բրաւ Ն. Ս. Օծութիւն։

*** Տէֆթէրը Խազանիի վերատեսուչ Զիյա փաշա, փոխադարձ շնորհակալութեան քառեր ղրկած է Ս. Կաթողիկոսին, Տ. Գէորգ եպս. Երէցեանի, Հալէպ-Այնթապի առաջնորդ Տ. Կարապետ Ծ. վրդ.ի և Գառնիկ էֆ. Գուլուսճեանի։

*** Հալէպ-Այնթապի առաջնորդ Տ. Կարապետ Ծ. վր. երէկ Ս. Կաթողիկոսին կողմէ փոխադարձ այցելութիւն տուաւ Տ. Մեսրոպ արք. Սուքիասեանի, Տ. Ներսէս եպ. Ասլանեանի և Տ. Եղնիկ եպ. Ապահունիի և Ն. Ս. Օծութեան շնորհաւորական քառերը ձգեց յիշեալ սրբազաններուն։

*** Երուսաղէմէն Տ. Ներսէս եպ. Գէորգեան և Գէյրութէն Յովհաննէս էֆ. Կիւլպէնկեան շնորհաւորական հեռագրեր ղրկած են Ն. Ս Օծութեան։

*** Ս. Կաթողիկոսը պատիւը բրած էր երէկ Տ. Ներսէս վրդ. Խապասեանի միջոցաւ օրհնութեան քարդ մը ղրկելու Մխայլրութեանս։

ԲԱՐԻԶԻ ՊՕՐՍԱՆ

BOURSE DE PARIS

13 Հոկտ. 1904

Ֆրանս. 3% Français)	97 80
Բէյժի (Tab. Turcs)	386 —
Օսմ. Միացեալ (R. Nv. Unif.)	86 30
Երկաթուղի (Lots Turcs)	128 —
Պանգ Օթթ. (Banque Ott.)	589 —
Թրանսվալ (Transvaal)	92 —

ՆՇԱՆԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

Կիրակի օր Ճիլանեաններու բնակարանին մէջ վայելուչ շքով տեղի ունեցաւ Նշանախօսութիւնը կարապետ էֆ. Բիլէրճեանի, Օր. Աղաւնի Ճիլանեանի հետ։ Կարապետ էֆ. հրապարակին վրայ ծանօթ է իբրեւ յանձնակատար և իբր արմատի վաճառական։ Իսկ Օր. Աղաւնի դասատարակուած, հոգեւի և սրտի ազնիւ ձիրքերով օժտուած օրիորդ մըն է և տիպար ընտանիք մը կազմելու ամէն յատկութիւնները կը մարմնացնէ իր վրայ։

ՐԷՍՄԻ

ԹԷՎՃԻՇԱԹ

Նաֆտա հուգուգ միւշավիրի մուավինէէրիմնէն իզզէթլու Պետրոս Ֆուատա էֆ.ի վազիֆէի մէմուրիյէթինի հիւսնը իյֆատա միւշէտա օլան մէսահի վէ զայրէթինէ մէպնի թէրֆիէն ռիւթպէի Սահիյէ սընդիքը մի.թէմայիդի թէվֆին պույրուլմուշ ուր։

ՆԵՐՔԻՆ

ՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ԵԼՄՏԱԿԱՆԸ.—(Պաշտօնական Զեկոյց).— Վեհ. Սուլթանը բաղձալով Պետութեան ելմտական վիճակը աւելի կանոնաւորութեան մէջ դնել, ինչպէս են միւս վարչական ճիւղերը, հրամայեց այս նպատակաւ ելմտական բարձր Ցանձնաժողով մը կազմել։ Առեւտրական և հանրօգուտ տիրութեանց նախարար Զիւնի փաշա աւագ անդամ անուանուեցաւ այս յանձնաժողովին, որուն անդամներն են, Պետական Խորհրդոյ օրէնսդիր ճիւղին նախագահ Հաճի Աքիֆ փաշա, Կայս. Սենեկապետ և Վեհ. Սուլթանին Բ. քարտուղար Իզզէթ փաշա, զինուորական և քաղաքային հանգստեան Թոշակի Մնուցկներուն անօրէն և ելմտական Խորհուրդին նախագահ Նուրի պէյ և նոյն Խորհուրդին անդամ ու ելմտական քննիչ Զիա պէյ։ Ցանձնաժողովին պարտականութեանց մասին Հրահանգ մըն ալ պատրաստուած է, որուն համաձայն պիտի գործուի։ Վեհ. Սուլթանը հրամայեց նաև որ թէ՛ Բ. Դուռը և թէ միւս պաշտօնատունները դիւրացնեն և փութացնեն նոյն բարձր Ցանձնաժողովին գործառնութիւնները։ Վերոյիշեալ Հրահանգին տրամադրութեանց հանաւոր գործողները, իրենց պարտականութեանց մէջ իր զեղծնող նկատուելով, օրէնքին խիստ պատիժներուն պիտի ենթարկուին։ Այս առթիւ պէտք եղած զեկոյցները եղան թէ՛ բոլոր Պետական պաշտօնարաններուն և թէ նահանգային իշխանութեանց։

*** Երկուան պաշտօնականներով արդէն ծանուցինք թէ Մաքսային նախարար Նազիֆ փաշա ելմտական նախարար անուանուած էր, Բէշատ փաշայի տեղ, որ կոչուեցաւ Պետական Խորհուրդի քաղաքային ճիւղին անդամակցութեան։ Այս անուանման իրաւէն առջի օր Բ. Դուռ հաղորդուեցաւ այն պատուն որ նախարարաց Խորհուրդ գումարուած էր։ Խորհուրդէն ետք Նազիֆ փաշա կայս. Պալատ գնաց և իր երախտագիտական զգացումները մատոյց իրեն վստահուած պաշտօնին համար։ Կայս. Պալատէն դարձին Ն. Վսեմութիւն Բ. Դուռ գընաց և պնկէ իր պաշտօնարանը։ Այս երրորդ անգամն է որ Նազիֆ փաշա կը կոչուի ելմտական նախարարի պաշտօնին։ Առաջին անգամ՝ յաջորդած էր հանգուցեալ Յակոբ փաշա Գազազեանի։

Նազիֆ փաշայի տեղ Մաքսային նախարար անուանուեցաւ Սելանիկի նախարդ կուսակալ և Պետական Խորհրդոյ անդամ Հասան Ֆէէմի փաշա։ Ֆէէմի փաշա եւս իր երախտագիտական զգացումները մատոյց յատս Կայս. Դաշտոյն։

ԹՆԴԱՆՕԹԻ ՓՈՐՁԵՐ. — Վերջերս Պոլիս հասան անգլիական Նորտէնֆէլտի դրութեամբ վեց արագահարուած խորաքնկէցներ։ Կայս. Իրատէի մը համաձայն, բարձրատեսիան զօրավարներէ և սպաներէ կազմուած յանձնաժողով մը Զաթալճա գնաց մասնաւոր կառախումբով, հոն փորձելու համար նոյն թնդանօթները։

ՕՍՄ. ՊԱՆՔԱՑԻՆ ընդհ. տնօրէն Մ. Տէֆէս Պոլիս հասաւ երէկ Արեւել. ձեպընթացով։

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ.—Սոֆիայի համալսարանին տնօրէն Մ. Պուլգաֆ և վիճակագրութեանց դիւանին պետ Մ. Ժէրմանօֆ Պէլկրատ գացին սերպեւպուլկար առեւտրական դաշնագրի մը կնքման համար։

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ ՊԱՐՏԱԹՈՒՂԹԵՐԸ. —Հանր. Պարտքի միացման որոշմագիրին համաձայն, Բումէլիի երկաթուղիներու այն պարտաթուղթերը որոնց կարօնները պակաս են Եւմտական Գանձին կողմէ պիտի ընդունուին։ Պետական Խորհուրդը որոշեց որ եթէ պակաս կարօն ունեցող պարտաթուղթեր ներկայացուին Պետական Գանձին, պէտք է հանկնալ թէ անոնց ամորթիսման կամ պարզեւ վճարուած է. եթէ վճարուած է այն ատեն պէտք է զեղչել 12 կարօններուն արժէքը և մնացեալ գումարը վճարել։

ԴՐԱՄՕԺԻՏՆԵՐԸ. — Ամուսնութեան և այլ պատճառաւ մը երբ երկու ամուսիններու միջեւ մարմնական բաժանում կատարուի, այն ատեն խնդրոյ առարկայ կ'ըլլայ նախապէս էրկանը իր դրամօժիտ տրուած տունը, հողը և կամ ուրիշ մէկ կալուածը։ Դրամօժիտ առուղները մնաւ զերծ պահելու և անհատական իրաւունքները պաշտպանելու համար, որոշուեցաւ որ, ասկէ ետք, Տէֆթէրխանէի վարչութիւնները, քրիստոնէից միջեւ կնքուած ամուսնութիւններու առթիւ իր դրամօժիտ տրուած կալուածի մը, տունի մը կամ հողի մը փոխանցման պահուն, կալուածագրին գլուխը մասնաւորապէս արձանագրեն թէ իր դրամօժիտ տրուած է։ Եթէ յետոյ ամուսնութեան դատ բացուի և կամ ուրիշ կերպով մը պէտք զգացուի վերոյիշեալ կալուածները իրենց առաջուան տէրերուն պիտի դարձուին։ Իրրեւ նուէր կամ կտակ տրուած կալուածներու մասին կատարուելիք գործողութեանց համար պէտք է ձեռնհաս դատարանին դիմել։

ՇԻՐՔԷԹԻ.—Շիրքէթի վարչական Խորհուրդը որոշեց կառաբարձ շոգենաւ բանեցնել Վոսփորի երկու եզերքի բոլոր գիւղերուն համար։

—Շիրքէթի շոգենաւերուն համար շարժուն նաւարան մը պիտի շինուի և շինութիւնը նուազուրդի պիտի դրուի։

ՄԵՏԱՔՍԻ ՄԱՔՍԸ.— Բարիզէ կը գրեն Նայէ Ֆրայէ Բրեսէի թէ կառավարութիւնը որոշեց Հոկտ. 15էն սկսեալ մաքսի ենթարկել հնդկական մետաքսը որ մինչեւ հիմա առանց մաքսի Ֆրանսա կը մանէր, և զոր տեղացի վաճառականները իրրեւ խամ նիւթ կը գործածէին։ Այդ թուականէն սկսեալ, 100 քիլօ մետաքսին համար 900 ֆր. մաքս պիտի առնուի։

ՍԵԼԱՆԻԿԻ մաքսատան գործառնութիւնները աւելցած ըլլալով մտադրութիւն կայ 30 նոր պաշտօնեաներ ընդունելու։ Նաեւ երկու նոր տաղաւարներ պիտի վարձուին կարգ մը գործողութիւններ հոն փոխադրելու համար։

ՊՐՈՒՍԱՑԻ Շերամաբուծական վարժարանին այս տարուան շրջանաւարտները 41 հոգի են։ 17 տարիէ տարիէ ի վեր 622 հատ են ընթացաւարտները։

Վկայեալ բնիկ հնտահաններուն թիւը 1000 է։ Այս տարի, Պրուսայի նահանգին և Նիկոմիդիոյ գաւառին մէջ թարմ խոզակին 7½ միլիոն քիլոյէ աւելի չըլլալը և նուազութիւնը ցուրտին պատճառաւ է։

ԲԵՐԱՑԻ Բուսամէզարլըք փողոցը, կ'ըսէ Մոնիթեար, ուր կը գտնուին Հայոց եկեղեցին, Էսատեան վարժարանը, Ցունաց Զաբբինը և հիւանդանոցին մեծ կալուածները, գէշ վիճակի մը մէջ է։ 5 ամիս առաջ սալարկելու ձեռնարկուեցաւ բայց անանկ մնաց կիսաչէն վիճակի մէջ։ Առաջին անձրեւը անանցանելի պիտի դարձնէ այդ փողոցը։ Այս մասին ուշադրութիւնը կը հրաւիրենք պատկանեալ իշխանութեան։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՕՐՕՉՏԻ ՊԱՌ վաճառատան Բարիզի մասնաճիւղին հրդեհը գրած էինք։ Այրած են անօրէնութեան դիւանը, խորհուրդին գրասենեակը և յարակից մասեր։ Վնասը 80,000 ֆրանք է։

ԱՐԿԱՆ.—Առջի իրիկուն, Զէնկելքեօյի մէջ Հասիպէ անուն իսլամ աղջիկ մը երբ պատէն իր շղարը կ'առնէր, վար ինկաւ ոտր տակ գտնուող հրացանը որ լեցուն էր։ Զէնքը անկման հետեւանքով կրակ առաւ և գնդակը միւսեցաւ երիտասարդուհիին թեւը։

ԶԵՂՇՈՒՄ.—Հալէպի Նամակատան տնօրէնին հաշիւները քննուելով տեսնուեցաւ թէ 106,000 ղրշ.ի բաց մը ունի։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Մեր հեղինակած «Գարնան Դայլայլիկներ» անուն երգերու հաւաքածոյին տպագրական ծախսուց համար կատարուած հանգանակութիւնը բաւական առատ տարուած ըլլալով, ձեռնարկեցինք տպագրութեան գործին։

Այս առթիւ կը փութամ խորին շնորհակալութիւնս յայտնել Ագն. Մինրան էֆ. Սէթեանի, որ մեծ բաժին մը ունեցաւ գրքիս տպագրութեան ծախսուց հայթայթման միջոցներ ընձեռելու գործին մէջ։

Նոյնպէս շնորհակալութիւն այն ամէն նուիրատուաց որոնք քաջալերեցին մեզ, նիւթապէս ու բարոյապէս մասնակցելով գրքիս տպագրութեան ծախսուց։

ԱՐԱՄ ԲԺՇԿԵԱՆ
Պէօքկիաս

ԹԱՏՐՈՆ

Օսմանեան Թատերական խումբին կազմնէ այս շաբաթ գիշեր Մագրիթիի Թատրոնը առաջին անգամ ըլլալով մեծ պատրաստութեամբ պիտի ներկայացուի

ԳԻՒԼԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱՑԻ, ՀԱՐՍԸ
Պարախառն եւ ծիծաղաշարժ
Տրամ 5 արար
Զաւեշտ, երգ և պար
2 արար

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԼՈՆՏՈՆ, 13 հոկտ.— Թոքիոյէ գիշերը առնուած հեռագիր մը կ'ըսէ թէ, Ճաբոնցիք որդիլեցին Ռուսաց պաշարողական շարժումը Եանթայի վրայ։

ԲԱՐԻԶ. — Բեթերսպուրկէ կը հաւաստեն թէ՝ վերջին կռիւներուն մէջ ռուսական կորուստները շատ մեծ չեն։ Այսուհանդերձ մտահոգութիւն կը տիրէ զինուորական շրջանակներուն մէջ։

—Զօրավար Տանիլով վիրաւորուեցաւ վերջին ճակատամարտին ատեն։

—Բորթ Արթուրի շուրջ բաղդատաբար շարժումները դանդաղ են։ Այսուհանդերձ ճաբոնական նաւատորմը կը կրկնապատկէ հսկողութիւնը՝ քաղաքին պարենաւորումը արգիլելու համար։

"ՄԱՆԶՈՒՄԷ,,Ի ԵՐԻՈՊԱԿԱՆ ԹԵՐԹՈՆԸ 79

ԴԱՆԲԼ ՓՈՂՈՑԻՆ ՈՃԻՐԸ

Թարգմանեց

ԺԻՐՈՒՑԸ ՇԻՐԱԿԱՑԻ

ԼԸ ՖԻՖԻ ՎՕԼԱՐ

—Աղէկ, յարեց Միլօրա, և անոնց ամէնէն ննջնաս շարժումներն իսկ իմացուցէք ինծի։ Այդ մարդոցմէ մին Սուֆլարն է, ճանչցայ, և ամէն պատճառ ունիմ կարծելու որ միւսն ալ Լըսաժն է։

—Տիկին Ռընոյի երկու սպանիչները։

—Անտարակոյս, և երրորդը, որ քիչ մը առաջ գինով մարդու դերը կը կատարէր, թերեւս չարագործներուն ամէնէն վտանգաւորն է, ստահակ մը որ ի տղայ ահոց ապրած է մոլութիւններու և ոճիրներու մթնոլորտի մը մէջ և որուն կանխատես վատթարութիւնը և փոքռառութիւնը քար կը հանեն ամէնէն ճարտար ապիրատներուն։ Ան էր որ մեր գործը ջուրը ձգեց ասկից առաջ, և բոլոր չարագործները ազատեց սենեկին լոյսերը մարելով յանկարծ և իր ընկերները առաջնորդելով դէպի գաղտնի դուռ մը զոր ինք միայն գիտէր։ Ուստի աւելի կը վախնամ ատոր նրբամտութենէն և խորամանկութենէն քան թէ Լսաժի և Սուֆլարի կատաղութենէն։ Ասոր համար է որ դարձեալ կը յանձնարարեմ ձեզ անդադար հսկողութիւն մը, վասն զի այս ստահակը դիւային նկարագիր մը ունի։

Յետոյ Շանբընուայի դառնալով յանձնարարեց մտոնել։

Շաբընուա, որ քանի մը քայլ անդին ոտքի վրայ կեցած էր, առաջ եկաւ իսկոյն։

—Արդէն գիտենք որ, ըսաւ Միլօրա, Լսաժ հոն է Սուֆլարի հետ։ Նաև չորս հոգիներ կան, որոնց երկուքը կին։ Մէ՛ն այս կիները։

—Մին Լսաժի քոյրն է։

—Լա՛ Վօլարը, այնպէս չէ՞։

—Բայց այո՛, պատասխանեց Շանբընուա զարմանքով։

—Օ՜հ, քու կարծածդ չատ աւելի բան գիտեմ ես, ըսաւ Միլօրա օգտուելով այն տպաւորութենէն զոր ճառաջ բերած էր։ Միւս կինը ո՞վ է։

—Գեղանին Ալիէդ։

—Խարտիշահեր կին մը, ըսաւ Միլօրա որ յանկարծ յիշեց կապելոյին մէջ տեսած կինը։ Ալիէդ այս մարդոցմէ մէկուն տիրուհին չէ։

—Սուֆլարի տիրուհին է հիմա։

—Առա՛ջ։

—Միքոյի տիրուհին էր։

Միլօրա պահ մը մտածեց։ Յետոյ, յանկարծական ներշնչում մը ունենալով, գրպանէն հանեց Քաղդէոյի գրած նամակը։

—Միքոյի էլիը կը ճանչնա՞ս, ըսաւ Շանբընուայի։

—Անկարող եմ, որովհետեւ կարդալ չեմ գիտեր։

—Այս Միքօն Լսաժի և Սուֆլարի հետ չէ՞։

—Այո՛։

—Ստահակին անունը ինչ է։

—Ֆիֆի Վօլար։

Միլօրա իր հարցաքննութիւնը պիտի շարունակէր երբ աղմուկ մը լսելով ցասկեց ելաւ և երդիքին կողմը նայեցաւ։ Երեք գլուխները հոն էին դեռ։

—Չեմ սխալիր, ըսաւ։ Զայն մը լսեցի։

—Մուլէնի երգէոնն է, ըսաւ Քասդրօ։

Ամենքը մտիկ ըրին և որոշապէս լսեցին Իմ Նորմանտիաս եղանակը։

—Երդիքին առջեւ շարժում չկա՞յ, հարցուց Միլօրա Պէրդոնի։

—Երեք գլուխներէն մին վայրկեան մը անհետ եղաւ, բայց իսկոյն դարձաւ։ Երեք գլուխները հանգչած են երդիքին եզերքը կա՛մ յոգնութեան պատճառաւ և կամ թէ աւելի աղէկ տեսնելու համար հոս անցած դարձածը։

Երգէոնին ձայնը լսուեցաւ աւելի սաստկութեամբ։ Մուլէն կը նուագէր կատաղաբար։ Իմ Նորմանտիաս եղանակը կարծես ռազմաչունչ քայլերգ մըն էր։

—Բան մը կ'անցնի կը դառնայ, ըսաւ Քասդրօ։

Միլօրա իր ակնարկը սեւեռած էր երդիքին վրայ։

—Ցորչափ երեք գլուխները հոն են, վախու բան չկայ, ըսաւ։

—Բայց այս նշանը, այս կատաղի զարնուածքը։

—Իր մտահոգները կ'իմացնէ մեզ և կ'ազդարարէ պատրաստ ըլլալ։

—Իրաւունք ունիք։ Տակաւին հեռուն է։ Ցաջողութիւնը այն ատեն միայն ստոյգ պիտի ըլլայ երբ միեւնոյն ատեն յարձակինք։ Ուրեմն խոհեմութիւն է սպասել։

Սակայն Իմ Նորմանտիաս եղանակը հետզհետէ կը բարձրանար։ Կարծես թէ երգէոնը մոլեգնած մարդու մը ձեռքը ինկած էր։ Միլօրա միշտ երդիքին կը նայէր և կ'սպասէր։

Ցանկարծ մարդ մը երեւցաւ ճամբուն վրայ։ Մուլէնի հետ մեկնող ոստիկաններէն մին էր։

—Ցառա՛ջ, պոռաց Միլօրտի, Քանդէնի տունը ցոյց տալով նշանացի։

Միլօրա դէպի այն կողմը խոյացաւ։ Երկու ոստիկանները հետեւեցան իրեն։

—Երդիքը ելնե՞նք, պոռաց Միլօրտ։

Քանի մը վայրկենէն, ամենքն ալ ձեղնայարկն էին։ Երեք գլուխները տակաւին երդիքը կը դտնուէին։ Ոստիկանները հոն խոյացան, առանց բառ մը արտաբերելու։ Բայց այն միջոցին ուր իրենց ձեռքը կը դրուէր անոնց վրայ, երեք մարդիկը գետին ինկան։ Երեք խուրձեր էին, որոնց վրայ ճարտարօրէն ձգուած էին Լսաժի, Սուֆլարի և Ֆիֆի Վօլարի հագուստները։

ԼԷ.

ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆԵՐ "ԻՄ ՆՈՐՄԱՆՏԻԱՍ,, ԵՂԱՆԱԿԻՆ ՎՐԱՅ

Աւելի հեռուն երթալէ առաջ, կը յայտնենք ընթերցողին որ չափազանցուած բան մը չկայ Սուֆլարի մարդոց և անոնց հակառակորդներուն միջեւ այս պայքարին բազմաթիւ դարձուածներուն մէջ։ Այս տարօրինակ որսորդութիւնը, որուն մէջ երկու կողմեր ապացոյցը տուին անօրինակ եռանդի մը, կարեւոր տեղ մը գրաւած է ֆրանսական ոստիկանութեան տարեգրութիւններուն մէջ և հետաքրքրաշարժ պատմութիւններ պահուած են Միլօրտի և Քասդրոյի, Սուֆլարի և Ֆիֆի Վօլարի արարքներուն վրայ։

(Շարունակելի

"ՄԱՆԶՈՒՄԻ"Ի ԹՎԵՐԹՕՆԸ 163

ԵՐԿՈՒ ՕՐՕՐՈՑՆԵՐԸ

ՎԷՊ

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ-ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԿՅԱՆՔԻ

Հեղինակ ԷՄԻԼ ՌՈՇԵՈՒՌ — Թարգմանիչ ԳԵՈՐԳ ՍԻՄՋԵԼԵԱՆ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

Այս վերջին խօսքերը մնծապէս վրդովեցին երիտասարդին սիրտը, որ չիկնեցաւ և աչքերը խոնարհեցուց համեստութեամբ։

—Օրիորդ Պլանչոը կը սիրես միշտ, այնպէս չէ՞, աղա, հարցուց Լիւսրոլ զաւարթ քմծիծաղով մը։

—Կը սիրե՛մ, հայր իմ, պատասխանեց երիտասարդը թրթռուն ձայնով մը։ Անոր անբիծ սէրը խրախոյս մը եղած է միշտ այս տառապագին կեանքը համբերութեան տանելու, և հիմա որ Նախախնամութիւնը ընկերական նախանձելի դիրքի մը բարձրացուց զիս, չեմ ուզեր փոխել զգացումներս և մերժել Լէոնդինի սէրը։ Պատուոյ խոստումին քով կայ նաև սրտին պէտքը, սրուն գոհացումը Լէոնդի՛ն միայն կրնայ տալ։ Վստահ եմ որ հայրս ու մայրս պիտի ներեն ինծի այս անկեղծ խոստովանութիւնը, և պիտի հաւանին որ այդ համեստ դիրքով բայց գոհար սրտով աղջիկը իրենց հարսը ըլլալու քաղցրագոյն հաճոյքը ունենայ։

Լուսաբար Լիւսրոլ գոհունակութեան վսեմ շարժումով մը ձեռքը զաւակին երկարեց, որ ջերմագին համբոյրով մը օծեց զայն։ Ապա զանգակը հնչեցուց, և սպասաւորին հրամայեց որ կառքը պատրաստեն անմիջապէս։

Այն ատեն տիկին Լիւսրոլ իր ամուսնոյն դարձաւ, և հարցական ակնաթակով մը ուզեց հասկնալ իր ամուսնոյն մեկնման նպատակը։

—Սիրելի՛ Մաթիլա, պատասխանեց Լիւսրոլ փաղաքուշ ձայնով մը, կը փափաքիմ որ այսօր ամէն ոք երջանիկ ըլլայ մեզի հետ։ Հիմա, անմիջապէս, օրիորդ Լէոնդինի տունը պիտի երթանք քեզի հետ, և պաշտօնապէս իր ձեռքը պիտի խնդրենք իր մեծ հօրմէն։

—Ա՜հ, ո՛րչափ բարի ես, սիրելի՛ս հայրիկ, հեկեկացին Լէօն և Էռնէսդին իրենց հօրը հիրը փաթթուելով միահաղոյն։

* * *

Լուսիզ Վէուտէ, նո՛յն օրը և գիշերը, իր զաւակին սենարին վերեւ անցուց։

Արցունքը չորցած էր ա՛լ իր աչքերէն, և ցաւագին համակերպութեան մը տխուր դրոշմը միայն կը տեսնուէր հիմակ իր դէմքին վրայ։

Հեռաւեալ առաւ, մեռելական աբարոզութիւններէ ետքը, Լուի Ռիգառի և Բիէռ Ռիգառի դիակները զատ զատ դագաղներու մէջ դրուեցան, և ուղղակի գերեզմանատուն առաջնորդուեցան։

Լուսիզ իր վերջին պարտականութիւնն ալ ուզեց կատարել դիւցազնական արիութեամբ մը։ Իր որդւոյն և ամուսնոյն յուղարկաւորութեան հետեւեցաւ մինչեւ գերեզման, ուր երբ սեւ հողը ծածկեց երկու դագաղները, վշտաբեկ կինը երկիւղածօրէն ծնրադրեց հողակոյտին քով, և, աչքերը արցունքի վճիռ կաթիլով մը փողփողուն, աղօթեց համբ ու անձայն, սրտաբուխ և յուզիչ ջերմեռանդութեամբ մը։

Նոյն վայրկեանին, բարակ անձրեւ մը սկսաւ տեղալ վերէն, հանդարտ ու քաղցր էջքով մը, ինչ որ երկնքի լացը ըլլալ կը թուէր, այս բազմաչարչար ուվշտակոծ հոգիին վրայ թափուած։

Իր կեանքի սեւածիր մառեանը, ուր բիւր էջեր կը խտանային, արցունքներով ու ցաւերով թրջուն, այս եղերական տեսարանով կը փակուէր ա՛լ բոլորովին, տարաբախտ մօր սրտին մէջ հին ցաւերու սարսուռը արձագանգելով կրկին։

. . . . . .

Օրուան թերթերը շատ համառօտիւ նկարագրեցին Կուզ տ'Օռ փողոցին ոճիրը, առանց ծանօթ մանրամասնութեանց մէջ մտնելու, այնպէս որ հանրային հետաքրքրութիւնը գոհացաւ պարզ դէպք մը միայն նկատելով զայն, և ո՛չ ոք կրցաւ հասկնալ թէ Շառլ Շոլէ անունին տակ ծածկուած էր կարեւոր գաղտնիք մը, որ Բարիզի ամէնէն հմուտներ ընտանիքներէն մէկուն կը պատկանէր։

Հարցաքննիչ դատաւորին առաջարկութեամբ, Ոստիկանութեան Վերատեսուչը անմիջապէս շարժման մէջ դրաւ ոստիկաններու առաւարաթիւ ջոկատ մը, որ ոճրին տեղի ունեցած գիշերն իսկ պաշարեց աւազակներու ծանօթ թաքստոցը, Պուտեէի առաջնորդութեամբ։

Ամէն կանխահոգ միջոց ձեռք առնուած էր արդէն, և բոլոր փախուստի ճամբաները բռնուած էին առաջուց։

Երբ գիշերը բուսական առաջացաւ, ոստիկանապետը խարխլուած տան պատուհանէն ներս մտաւ մեծ աչալրջութեամբ, և ուղղակի գետնափոր նկուղը իջաւ։ Խառնիճաղանճ տարմէկներու և սուր քարքիներու ձայներ կը լսուէին ներսէն, ապացուցանելով թէ աւազակներու խումբը իր կողոպուտով կը զբաղէր նոյն պահուն։

Երբ, ոստիկանապետին հրամանով, դուռը խորտակուեցաւ, գողերը մէկէն ի մէկ ցատքեցին խելագարի պէս, և փորձեցին ինքզինքնին պաշտպանել բիրտ ոյժով։ Բայց պաշարողներու բազմաթիւ ատրճանակները չուտով զգաստութեան հրաւիրեցին զիրենք, և թշուառականները, հասկնալով որ ամէն դիմադրութիւն անօգուտ է, ստիպուեցան անձնատուր ըլլալ։

Նկուղին մէջ ատսը հոգի կային այս անգամ, որոնք անմիջապէս ձերբակալուեցան ու կաչկանդուեցան ոստիկաններու կողմէ։

Ցեռաց, խուզարկութեան ձեռնարկուելով, շատ մը ծածուկ խորշերէ դուրս հանուեցաւ մեծարժէք առարկաներու տհագին մթերք մը, ինչ որ հաստատեց թէ աւազակախումբը շատ ընդարձակ կազմակերպութիւն մը ունէր, և թէ Բարիզի ամբողջ ժողովուրդը աւելի կամ պակաս չափով առարկայ եղած էր այս զարհուրելի ընկերակցութեան շահատակութեանց։

(Շարունակելի)

ԱՇԽԱՏԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆՔ ԳՐԻԳՈՐ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆԻ

1. Պատկերազարդ Աշխարհագրութիւն. Բնական, Քաղաքական և Տնտեսական։ Տարրական Ա. և Բ. կարգերու համար. Գին 2½ ղրշ.
2. Պատկերազարդ Աշխարհագրութիւն. Բնական, Քաղաքական և Ուսումնական։ Միջին Ա. և Բ. դասընթացքներու համար. Գին 4 ղրշ.
3. Պատկերազարդ Աշխարհագրութիւն. Բնական, Քաղաքական և Տնտեսական։ Բարձրագոյն Դասընթացքներու համար. Գին 6 ղրշ.

Հանրածանօթ հեղինակին այնքան գնահատուած սոյն դասագիրքերը՝ զորս պատրաստած է իր մասնագիտական և ուսուցչական բազմամեայ փորձառութեամբ, և որ մէջտեղ, նիւթերու դասաւորութեան և հրահանգիչ հարցարաններու մասին անմրցելի են իրենց տեսակին մէջ, կը գտնուին բոլոր գրավաճառաց քով։

Կեդրոնատեղին է, Կ. Պոլիս, Զիւմպիւլիի խան, Փափաղեան Միհրան էֆ.ի գրատունը։

Վանսուում կանխիկ, զեղչ % 30
8—10

ՍՍԿԻ ՄԻՏԱԼ, ԲԱՐԻԶ 1900

11

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ-ՔԱՐՄԷԼ ԸՆԿ.

ԱՆԱՐԱՏ ԳԻՆԻՆԵՐ ԵՒ ՔՕՆԵԱՔՆԵՐ

ՌԻՇՕՆ ԼԸ-ՍԻՕՆԻ (Պաղեստին) մեծ մառանցներէն

ԱՄԷՆ ՏԵՂ ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ. — ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ ԵՒ ՄԹԵՐԱՆՈՑ

Ղալաթիոյ Քարափը, Սիրէ Ֆրանսէզ, թիւ 145—147

Բարիզի բժշկ. կաճառին բրօֆէսէօր Ժ. ԲՈՒՇԷԻ
Պոռտոյի գիտական Կաճառէն Բրօֆ. ԿԱՅՕՆԻ
Համպուրկի քաղաքապետութեան քիմիագէտ Ա. Է-ՆՕՔԻ և այլ նշանաւոր գիտուններու վկայութեամբ,
ՄԵՐ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՆ ԵՆ
ԲՆԱԿԱՆ, ՕԳՏԱԿԱՐ ԵՒ ԴԱՐՄԱՆՈՂ

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԵԼ ՎԱՃԱՌԱՆԻՇԻՆ,

ՎԱՃԱՌԱՆԻՇ

ԱՄԷՆ ՃԱՇԱԿԻ ՅԱՐՄԱՐ

ՀՈԼԱՆՏԱՅԻ ԱՇԽԱՐՀԱՏԱՆՈՑ ԱՄՍՕՐԷԼԻ ՍԵՒ ՈՒ ՃԵՐՄԱԿ ԳԱՐԵՋՈՒՐԸ ԱՌԱՆՑ ԱԼԿՕԼԻ ԱՆԱՐԱՏ ԵՒ ՀԱՄԵՂ

Գարեջուրը երբ իր բնական զուտ նիւթով և առանց ալկոլի պատրաստուի, մարսեցուցիչ և կազդուրիչ յատկութիւններէ զատ, նաև խիստ օգտակար կ'ըլլայ ամէն անձանց, կանանց, ու նոյն իսկ տղայոց համար։ Ամէն անոնք որ ճաշի ատեն կամ առաջ գարեջուր գործածել կը փափաքին, թող հաճին սոյն ՀՈԼԱՆՏԱԿԱՆ ԱՄՍՕՐԷԼԻ գարեջուրը խմել, որուն համեղ, զուտ և ամենաբնական յատկութիւնը, ամէն տեղ ծանօթ ըլլալուն, գովել աւելորդ է։

Թել մը անձինք ստորին կարգի տակառի գարեջուրները չիչերու մէջ լեցնելով, սկսած են ծախել իբրեւ ճշմարիտ օրիժինալ գարեջուր։ Այսպիսի կեղծերէն զգուշանալու համար պէտք է միշտ պահանջել չիչերուն վրայ սա էրիքեթը։

Գիները խիստ դիւրամատչելի են։ — Կը գտնուի մեծ նպարավաճառներու խանութները, դեղի մթերանոցները, դեղարանները և մեծ ճաշարանները։ Ընդհանուր կեդրոնատեղին է, Պոլիս, Եէնի-Ճամի ճատտէսի, Ֆենարգլեան խան, Պ. ՆԻՎՐՈՒԶԻ մթերանոցը։

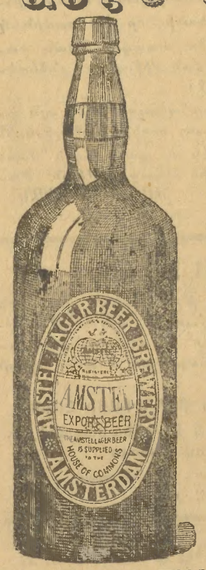

Bière d'Amstel, HOLLAND

20—25

185 ՍԱՆԹԻՄԵԹՐ

ՕԳՏՈՒԵՑԷ՛Ք, ՕԳՏՈՒԵՑԷ՛Ք, ՏԻՒՆԱՑԷ՛Ք ԵՒ ՏԵԱՐԷ՛Ք

Եթէ կ'ուզէք ձեր դէմքին հրապոյրը աւելցնել, մազերնիդ ու պեխերնիդ խնամեցէք։

Եթէ կ'ուզէք մորթային զզուելի հիւանդութիւններէ խուսափիլ, գործածեցէք ԱՆՆԱ ՍԻԼԼԱԿի օծանելիք անուշահոտ իւղը՝ որ մազերը դարմանելու և արմատները զօրացնելու համար բոլոր Եւրոպոյ մէջ իբր միակ դեղ ընդունուած է։ Պեխերու և մտրուքի աճումն ալ կը փութացնէ և կարճատեւ գործածութենէ մը վերջ կը շնորհէ անոնց արտասովոր առատութիւն և բնական փայլունութիւն։ Բաց ատի մազերը ճերմկնալէ զերծ կը պահէ մինչեւ խոր ծերութիւն։ Ուստի իր գիւրամատչելի գնոյն և բազմապիսի օգտակարութեանցը համար ջերմապէս կը յանձնարարուի յարգոյ հասարակութեան գործածել՝ Անննա Սիլլակի դեղը։ Գինն է 3 կտորին 27 ղրուշ։

Գլխաւոր կեդրոնատեղիին գրասենեակն է Սիրքէճի, Մուսուլ խան թիւ. 11—13, մասնաճիւղ Օտուն-Դարու Սօղանճըլար թիւ. 312։ Կը վաճառուին հետեւեալ Տեսարց խանութները։

Արիս Կուկուեան՝ Սարիրլ, Պաղչէ Գարու։ Ֆարմասի Սանթրալ՝ Գուլգուհնու։ Սուփեան Մազմանեան՝ Գալաթաքճըլար Պաչի, 42, Հերակլէս Տէօվլէթեան՝ Դեղագործ Կալաթա Թրամուէյի կայարանը։ Ժորժ Լօրանտ՝ սափրիչ Կալաթա Սէրայի դիմացը։ Շէքէրճի Պարպա՝ Պէշիքթաշի կայարանը։ Թագոր Շահինօղլու՝ Իւսկիւտար Ամմէտիէ։ Միսաք Տավուտեան՝ չաքարագործ Մաքրիգիւղ։ Բերա Պէօյիւք Այնալը Զարչը Մազայարդար Մելքոն։ Գաւառներու համար պատուաւոր ներկայացուցիչներ կը փնտռուին։

50—10 Ընդհանուր ներկայացուցիչ Թուրիոյ՝ ՀԱՅԿ ՓԱՓԱԶՕՂԼՈՒ

Ա. ՏԻՐԱՏՈՒՐ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐԶԱԿԱՆ ՊՈՏՈՅԻՑ

ՄԵՆ ՄԹԵՐՔ ԼԻԻՄԻԷՐ, ԺՈՒԿՎԱ ԵՒ ԱԿՖԱ ԲԼԱՔՆԵՐՈՒ ՄԻՇՏ ԱՄԵՆԱԹԱՐՄ

ՃՈՒ ՀԱՒԱՔԱԾՈՑ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԽԱՒԱՔԱՐՏԵՐՈՒ, ԱՄԵՆԱՎԵՐՋԻՆ ԴԵՂԵՐՈՒ ԵՒ ԳՈՐԾԻՔՆԵՐՈՒ

Կեդրոնատեղի ԱՇ ԷՆՏ ՍԸՆ հռչակաւոր տան ակռաներու եւ քաուչուներու, ինչպէս նաեւ ատամնաբուժական ամէն տեսակ պէտքերու։ 10—36

Էրպապը իսթիսատան ԱՐԱՄ ՍՕՂԱՆՃԵԱՆ էֆէնտիին եաբաղը սուրը քիմիակերլեր թարաֆէնտան թանլիլ վէ մուսեեէնէ իսիլերէք մէվատոը մուզիրբէէն քիլլիէն արի թէլեվվիւն իլինէ գուլլանըլմագ իչուն խասսէի լազըմէի հավի օլտուղը թէպէյլին իթմիշ վէ քէյֆիեէթ ճէմիյէթը թրպպեէի Շահանէ գարարըլլա հէր թարաֆա թասմիմէն թէպլիղ վէ իշար պուլրուլտուղը կիպի «ճէրիտէէ Վէգտիի թրպպեէ» իլէ տախի նէյր ու իլլան իսիլմիշ տիր. իշպու իճատը նէֆիսի թագլիտէն պազը մահալլէրտէ եէրլի մամուլաթը նամըլլա պիր թագրմ մուզիր էլսբէհէ պօյալար եաբըլմագտա սլաուղընտան վէ կէրէք պու սուլար վէ կէրէքսէ մէմալիքը էճնէպիյէ մամուլաթը օլան մուզիր էլսրէհէ պօյալարը գուլլանմագտան իսէ քէնտի մամլիմիզ օլան պօյալարը գուլլանմագ հէր հալտ միսրանճան սլաճաղընտան էրպապը մէրգագ Մահմուտ Բաշա ճատտէսինտէ մոմաթուէյ Արամ Սօղանճեան իմզասընա տրգգաթ լի զամանը թավսիեէ վէ իսիթար իլէրիզ։ 1—10

«ԼԱ ԲՕԼԱՐ»

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՊԻԼՊԱՕՅԻ ՊԱՆՔԱՅԻՆ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ ՆԵՐՔԵՒ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 100 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆՔ

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ

1903 Դեկտեմբեր 31ին ընկերութեան ունեցած երաշխաւորութեան գումարները

	Ֆրանք
Պիլպաօյի Պանքան ի պահ դրուած զանազան արժէթղթերով	50,000,000
Վերոյիշեալ արժէթղթոց յաւելեալ արժէքը	21,298,712
Զանազան պանքաներու քով պահեստ	4,661,118
104,380 անգլ. ոսկի արժէքով անգլիական և հնդկական արժէթղթեր Անգղիոյ Պանքան ի պահ դրուած	3,563,165
Գումար	Ֆրանք 79,522,995

ԼԱ ԲՕԼԱՐի Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղը արտօնեալ է հրդեհի դէմ ամէն տեսակ ապահովագրութիւններ ընդունիլ յանուն ընկերութեան, և պատահած վնասները անմիջապէս և արդարութեամբ կարգադրել։ «Լա Բօլար» իր վճարմանց ատեն ցոյց տուած փութկոտութեամբ և առատաձեռնութեամբը իրաւամբ առաջնակարգ դիրք մը բռնած է ապահովագրական աշխարհին մէջ։

Գործակալութիւններ ունի Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքներուն մէջ։

Ընկերութեան դրամատունն է ՓՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷՆ։

Տեղեկութեանց համար դիմել Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղին գրասենեակները, Պոլիս Սուլթան Համամ, Բինթօ խան։ 13—50

ԱԶԴ

ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆԱՑ

Վերջնական հաշուեյարդարութիւն կարճ միջոցի մը մէջ ձմրան ապրանքներու օրոնք ֆրանս. և անգլ. լաւագոյն գործարաններէ եկած են։

1/14 Հոկտ.է սկսեալ պիտի ծախուի մթերքը վերոյիշեալ ապրանքներու օրոնք սակից առաջ կը պատկանէին լուծեալ էֆիթմօբուլօ և Ընկ.եան և որոնք, ինչպէս միշտ, կը գտնուին Պոլիս, Պահնէ Գարու, Բաքթիվան խան և ուրիշ մթերանոցի մը մէջ, ի Ֆրանգիստան։ Այս ապրանքներն են բրդեղէն, մետաքսեղէն (բօճժէ, դաֆդա, սադեն եւն.), բամբակեղէն, մատմբոլ, բլիւզ, վելուր, էրիկ մարդու և կիներու զգեստի համար կերպասներ, ֆլանէլ, զանազան ֆանթէզիներ եւն.։

Հաշուեյարդարութիւնը կարելի եղածին չափ կարճ միջոցի մը մէջ աւարտելու համար, որոշուած է ծախել շատ զեղչեալ գիներով և անմրցելի կերպով։

Հասարակութիւնը և վաճառականները կը հրաւիրուին օգուտ քաղել այս բոցաւոր առիթէն։ 20—2

ՏՕՔԹ, ԵՈՐԿԻ ԱՆԹՈՆԻԱՏԻ

Վկայեալ

ՎԻԷՆՆԱՅԻ ԲԺՇԿ. ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ

Հիանդ կ'ընդունի, ամէն օր, Եւրոպական ժամը առաւօտեան 8էն մինչեւ իրիկուան ժամը 9, Բերա, անգլիական դեսպանատան մօտ, Սէրգիս փողոց թիւ 20 տունը։

Գաղիական և մորթի հիւանդութեանց մասնագէտ է և Վիեննայի մէջ իր երկարամեայ պաշտօնավարութեամբ ստացած է ճարտար փորձառութիւն մը և իրեն դիմողները կը դարմանէ գիտական վերջին պահանջումներով։

Գաղիական և մորթի հիւանդութիւններէ զատ ուրիշ ախտերէ վարակեալները չի գարմաներ։ 50—19

ԱԶԴ

ԱՆՈՒՇ ՋՈՒՐՈՎ ԲԱՂՆԻՔ

ԱՐԱՆՑ ԵՒ ԿԱՆԱՆՑ ՀԱՄԱՐ

Կէտիկ-Փաշայի գլուխը կառուցուած համաւաւոր բաղնիքը այս անգամ կրեւոր փոփոխութեամբ նորոգուած է, այնպէս որ՝ ամէն յանախորդներն ալ չատ գոհ պիտի ըլլան թէ՛ զենիկներու մաքրութենէն, թէ՛ սպասարկութեան կանոնաւորութենէն և թէ առողջապահական միջոցներէն, որով իր ունեցած հմտաւն անգամ մ'ալ պիտի հրաւիրի թէ՛ էրիկ մարդոց և թէ կանանց կողմանէ, որոնք անգամ մը յանախած ըլլան հոն։

Իր պատուաւորութեան յանախորդաց գիւրութեան համար բաղնիքիս վարձակալը ամէն տեսակ հանգստաւէտ միջոցներ ի գործ դրած է։ 5—2

ՎԻՔԹՈՐԻԱ ՏԸ ՊԷՐԼԷՆ

ԿԵԱՆՔԻ ԱՆԱՆՈՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

VICTORIA DE BERLIN

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐ. ԳՈՒՄԱՐ ՄԻՆՉԵՒ 1903
1,325,000,000 ՖՐԱՆՔ

ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ ՄԻՆՉԵՒ 1903
510,000,000 ՖՐԱՆՔ

ՀԻՄՆԵԱԼ 26 ՍԵՊՏ. 1853Ի ԱՐՔԱՅԱԿԱՆ ՀՐԱՄԱՆԱԳՐՈՎ, ԵՒ ՈՒՂՂԱԿԻ ԿԱՌԱՎԱՐԱԿԱՆ ՀՍԿՈՂՈՒԹԵԱՆ ՆԵՐՔԵՒ

ՎԻՔԹՈՐԻԱ ՏԸ ՊԷՐԼԷՆ Ցամաքային Եւրոպոյ ամէնէն հզօր Ընկերութիւնն է

Ունի պայմաններ զոր Թուրքիոյ մէջ գործող ընկերութեանց և ոչ մին կրնայ կատարել։ Զոր օրինակ, 30 տարեկան անձ մը 25 տարուան տեւողութեամբ խառն (Mixte) ապահովագրութեան մը համար առաջին երեք տարիները պարտի վճարել 424 ֆր., երրորդ տարիէն 10 % էն սկսելով մինչ 66 % կը զեղչուի վերջին տարին, որով ընդհ. վճարածը կ'ըլլայ 6255 ֆր. և առաջին օրէն արդէն իրեն տրուած 10000 ֆր.ի Ապահովագրական պայմանագրով կ'ստանայ հիւդ 10000 ֆր.ը, որով զուտ շահ ստացած կ'ըլլայ 3745 ֆրանք։ Բոլորովին անջատ ժողովրդական ճիւղ մը ալ ունի չաքաթական վճարումներով և առանց բժշկական քննութեան։

Անմրցելի ԹԱՐԻՖԱՆԵՐ զաւակաց Ապագայի Ապահովագրութեանց

ԱՐԿԱԾԻ ՃԻՒՂ

Ապահովագրութիւն ՇՈՓԵՆԱՒԻ, ԵՐԿԱԹՈՒՂԻի, ԹԻՒՆԷԼի, ԹՐԱՄՎԱՅԻ եւն. արկածներու դէմ, աշխարհիս ամէն կողմ և ամբողջ կեանքի տեւողութեան ժամանակ, օրինակի համար՝ չաքաթական՝ փոքր վճարումով մը, տարեկան ՄԷԿ ՖՐԱՆԿՈՎ, և վճարելի միմիայն մէկ տարուան համար (որ կ'ընէ 52 ֆրանք) այսպէսով ամբողջ կեանքի մէջ ապահովագրուած կ'ըլլայ 10,000 ֆր. մահուան պարագային, 15,000 ֆր. արկածէն յառաջ եկած անկարողութեան պարագային, և օրական հինգ ֆրանք՝ ժամանակաւոր անկարողութեան պարագային։

Տեսուչ՝ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ Մ. ՓԷՋԷՅԵԱՆ

Ընկերութեանս դրամատունն է՝ ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ ի Պոլիս.= ՓՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷ, ԳԵՐՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱՆ

ԼԻԱԶՕՐ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ ԹԻՐ՝ ՄԻՀՐԱՆ ՍԻՆԵՄ-ԳԱԼՖԱԵԱՆ

Պոլիս Դարբարհրօղլու խան թիւ 45 եւ 45 bis։

26